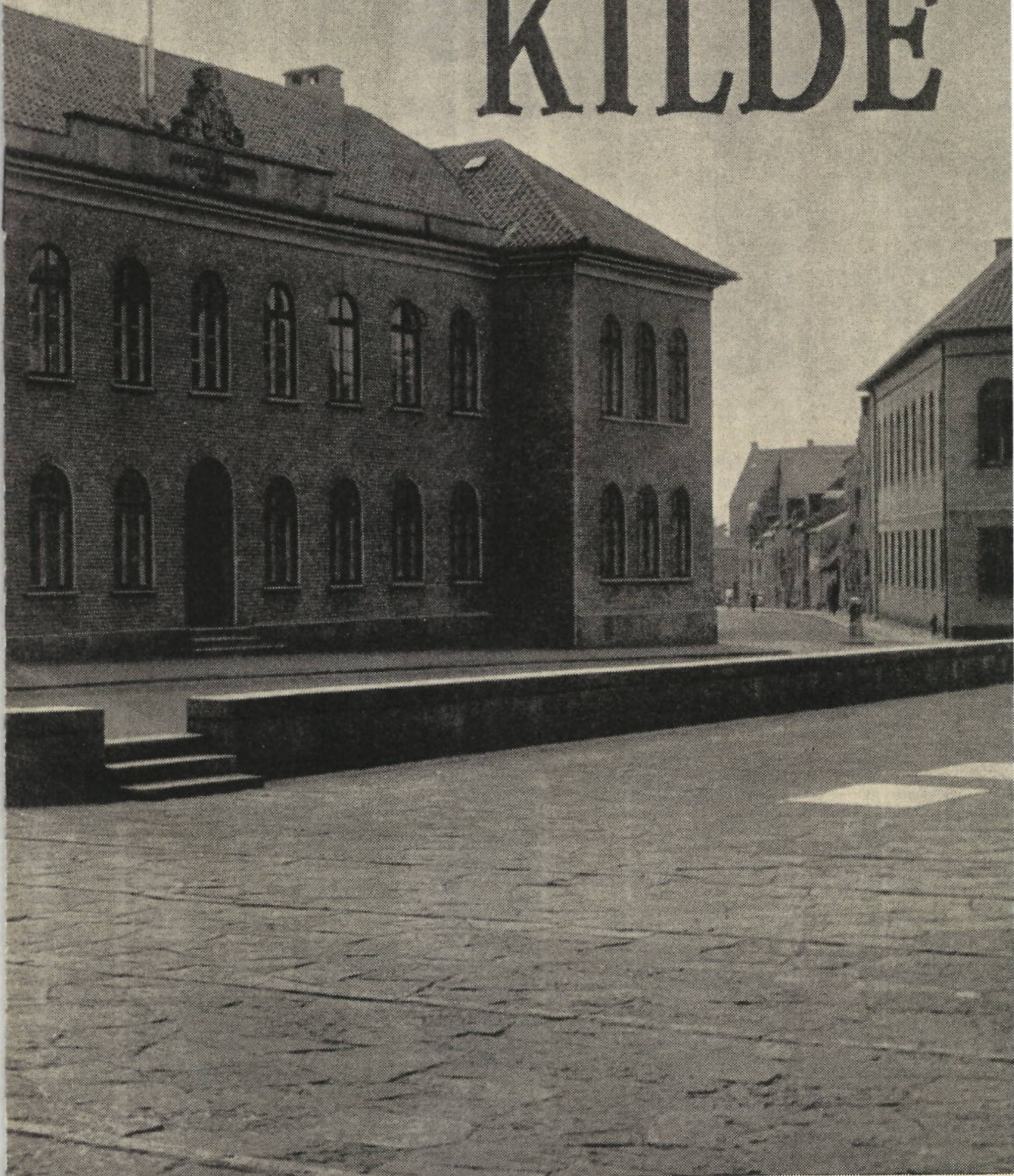

ROARS KILDE

ÅRSSKRIFT FOR ROSKILDENSER-SAMFUNDET

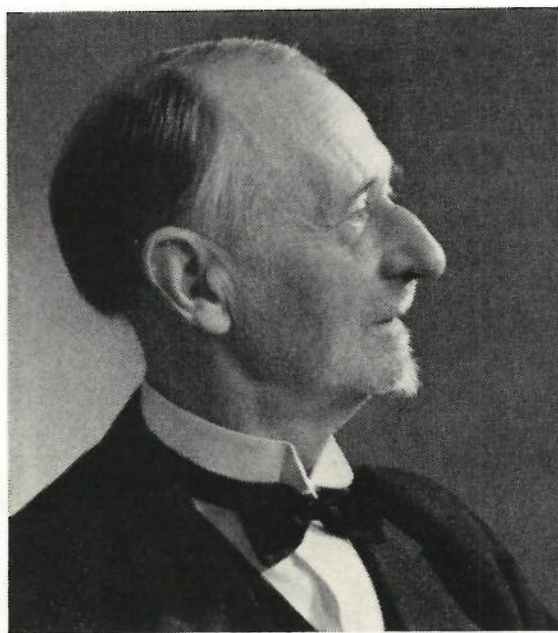
Nr. 41 - OKTOBER - 1959

ROARS KILDE

ÅRSSKRIFT FOR ROSKILDENSER-SAMFUNDET
Nr. 41 — OKTOBER — 1959

POVL ENGELSTOFT

har leveret sin 25. jubilartegnelse

For 25. gang kan ROARS KILDE bringe sin årlige liste over skolens 60-, 50-, 40- og 25-års jubilarer. "Sin", står der. Nej holdt! Fortegnelsen er ikke Roskildenser-Samfundets, men redaktør, cand. mag. Povl Engelstofts; — helt og ganske hans. Igennem 25 år har han lige efter sommerferien lagt en perfekt liste

på bestyrelsens bord med navn, stilling og adresse på samtlige jubilarer.

Enhver vil forstå, at udarbejdelsen af en saadan fortegnelse kræver betydelige detektiviske evner, stor tålmodighed og en bunke tid af sin forfatter. Redaktør Engelstoft har gennem 25 år lagt både evner, tålmod og tid til, og altid gjort det med glæde — uden nogen form for vederlag.

Hvad Roskildenser-Samfundet derfor skylder redaktør Engelstoft unddrager sig enhver vurdering. Forlængst er han gjort til æresmedlem, og når han ikke er til at formå til at modtage honorar for sin enestående indsats i Roskildenser-Samfundets tjeneste, er der kun det lille fattige ord tak at bringe, med alt, hvad vi evner at lægge i det af varme, hengivenhed og beundring.

Tak, kære redaktør Engelstoft. TAK!
ROSKILDENSER-SAMFUNDET

GYMNASIESKOLEN og dens opland

Af rektor G. TOLDERLUND-HANSEN

Set fra Domkirkepladsen kan Roskilde Katedralskole godt tage sig ud som en rigtig god gammel sort skole. Det forstår vi ikke, vi, der véd, hvor hyggelig, hvor levende, hvor sprælsk den er inden for murene. Vi har lidt svært ved at fatte, at den på udenforstående kan virke dystert, tilknapet, ligefrem uvenlig. Men jeg tror, den tit gør det, og jeg nævner det her, fordi redaktøren af „Roars Kilde“ har bedt mig skrive en lille artikel om „Statsskolens betydning for oplandet“.

Det er et nyttigt emne at tale om. Også et lidt ømtåleligt emne.

Den store skole med den lille dør.

Det udad tilknapede ved vor skole skyldes ikke bare dens efterhånden temmelig sortladede gule mure og dens tunge arkitektur. Det skyldes også, at folk véd, at det er skolen for de få. „Den store skole med den lille

dør“, hed det bittert i en polemik om optagelsesprøven for nogle år siden. Det er ikke en skole, den brede befolkning føler sig engageret i, som den gør det i kommuneskolerne. Måske er man en smule ærbødig — det er jo en fin gammel skole, véd man. Men man finder, at den er ufolkelig, som den ligger der med sin uforståelige latinske inskription på frontispicen. Lidt irriterende som alt, hvad der virker frimureragtigt.

Skolen er ikke uden skyld i, at et sådant indtryk har kunnet fæstne sig. De tider er ikke så fjerne, da den lærde skoles tjenere kun alt for tydeligt demonstrerede, at de var noget for sig, når de højtideligt vandrede til og fra deres gerning, iført jaket eller diplomatfrakke. Mange af dem havde kun venlig nedladende bærøring med „folket“. Som vogtere af den gamle akademiske tradition levede de i deres egen verden.

Vi, der nu er lærere på Katedralskolen, synes jo, at vi er ganske almindelige mennesker. Vi går da i almindeligt tøj. Vi synes ikke, at vi tager os selv så grumme højtideligt. Men vi gør nok klogt i ikke at lukke øjnene for, at vi af mange stadig betragtes som hørende til en enklave, og at vor skole stadig vender en kold skulder udad.

Vi må ikke gøre døren for bred.

I en vis forstand kan det ikke undgås.

Ganske vist kunne man, som forstander Novrup nylig har foreslået det, omdanne gymnasieskolen, så den blev „landets største ungdomsskole“. Det skulle ske ved at løse forbindelsen med universiteterne og de andre højere uddannelsessteder og lægge vægten i undervisningen fra det fagligt-tekniske over på det almene.

Det ville utvivlsomt give flere gymnasier og bredere berøringsflade mellem dem og deres opland. Men det ville være en ganske forkert politik.

Gymnasiets væsentligste betydning for oplandet må — i fremtiden som hidtil — søges

i, at det byder den del af ungdommen, som er modtagelig for det, en undervisning, som ikke blot er almindennende, men som tillige giver det nødvendige grundlag for videregående studier. De to sider, det almindennende og det teknisk-faglige, må ikke adskilles. Ved studentereksamen skal eleverne dokumentere, at de har tilegnet sig en ikke ringe specialviden. I ikke ubetydeligt omfang skal de nysproglige kunne beherske fremmedsprogene, matematikerne de matematisk-naturvidenskabelige fag. Og begge parter skal have tilegnet sig viden og færdigheder på adskillige områder, der ligger uden for deres hovedfag.

Samfundet kan ikke være interesseret i, at man slækker på de faglige krav, for at flere kan vinde med. For de unge, der skal læse videre, ville det kun betyde, at deres studietid blev forlænget, eller at de efter studierne var ringere rustet til deres fremtidige virksomhed.

Men gymnasiet skal også være en almen skole. Ikke i den forstand altså, at det bliver en skole for alle og enhver, men således, at specialiseringen ikke drives videre, end at dens elever får en dybtgående almen orientering. Derved forstås ikke, at de bliver små omvandrede leksika, der véd besked om detaljer på alle mulige områder, men at de under beskæftigelsen med de centrale områder i vor kultur får øvet evnen til at vurdere, til at skille avne fra kerne, til at lytte og læse med opmærksomhed, til at kunne danne sig selvstændige meninger og fremføre dem klart både skriftligt og mundtligt.

Vi er ikke interesserede i at producere enøjede teknikere. Vi vil gerne være med til at uddanne ingeniører, læger, apotekere og jurister, som ikke bare kan deres fag, men som bliver levende mennesker med sans for alt, hvad der rører sig i samfundet. Og vi er overbeviste om, at vi derved tjener vort opland bedst. De unge mennesker, vi opdrager, vil jo om nogle år sidde rundt om i vort eller et andet gymnasiums opland på vigtige poster.

Gymnasiet må altså også i fremtiden blive for de få. Vi må, som undervisningsministeren nylig understregede det, ikke foregøgle folk, at det eneste saliggørende er at kunne sætte en studentehue på hovedet. Der er

mange, mange andre glimrende veje ud i livet.

Men vi må i samme åndedrag understrege vor interesse i, at gymnasiets fødekanaler er sunde og fører ud til alle lag af befolkningen, både i by og på land. Ingen ung, som har interesse og evne, bør være lukket ude på grund af økonomiske og geografiske forhold. Vi skal have plads til alle, for hvem gymnasievejen er den rette vej fremad. Derfor må vi med glæde hilse udbygningen af folkeskolen på landet. På realafdelingerne skal vi i fremtiden bygge. Gennem dem skal vi være åbne mod hele befolkningen.

Gymnasiets plads i „folkeoplysningen“.

Der er imidlertid også en anden side end den rent skolemæssige, når talen er om gymnasiet og dets opland.

Man har jævnlig bebrejdet os gymnasiefolk, at vi har holdt os fornemt tilbage fra det folkeoplysende arbejde. Man siger, at vi ses for sjældent på forsamlingshusenes talerstole, at vi kvier os ved at lede studiekredse, at vi savnes i aftenskolen, at vi i det hele mærkes for lidt i by og på land.

Vi er ikke uimodtagelige for kritik af den art. Ganske vist kan vi fremføre vægtige grunde for vor påståede passivitet: vi er for hårdt spændt for i det daglige. De fleste af os må, tvungne af lærermangel og af den lønpolitik, staten gennem mange år har ført, undervise mere, end godt er. Vore pligtige timetal er væsentlig højere end vore kollegers i de fleste andre lande, og vi har mange overtimer. Vort faglige arbejde kræver, at vi uafbrudt følger med. Ingen gymnasielærer kan lægge studierne på hylden, den dag han har sin eksamen. Ubønhørligt skrider forskningen frem, og skal vi undervise forsvarligt, må vi holde os a jour. De fleste af os går rundt med konstant dårlig samvittighed, fordi der er så meget, vi ikke når at læse og gennemarbejde, skønt vi véd, vi burde, om vi skulle yde, hvad vi skal.

Det er en væsentlig grund til, at mange må sige nej, når man beder dem give et nap inden for folkeoplysningen. Det er ikke interesse og vilje, det skorter på, men simpelt hen den ubehagelige kendsgerning, at døgnet kun har de 24 korte timer.

Og lad os så ikke glemme, at trods alle vanskeligheder er der ikke så få gymnasie-lærere, som gør et stykke arbejde uden for skolen — virker på aftenkursus, leder studie-kredse, holder foredrag. Jeg kunne også fra vor skole nævne en hel række.

Men jeg kan slutte mig til dem, som ønsker, at denne side af skolens liv kunne udbygges yderligere. Det er givet, at en gymnasieskole, rummer mennesker med så stor faglig viden og så udprægede evner til at fremstille, at vort folkelige kulturliv har brug for dem. Vore universiteter har forstået, at der på dette område ligger opgaver, som måtte tages op. Den folkeuniversitetsvirksomhed, man har startet, er blevet mødt med overvældende interesse fra befolkningens side. Jeg har gentagne gange overværet forelæsninger for stopfyldte auditorier.

Det samme kan vi naturligvis ikke lave. Det har vi hverken lærerkræfter eller publikum til i en provinsby. Men vi kan ikke nægte, at der ligger en opgave. Og den vil i den kommende tid blive stadig mere påtrængende. Folks fritid øges. Skal de ikke forsumpe åndeligt, må man stadig mere bevidst sætte ind på at fylde denne fritid med noget af virkelig værdi. Det går ikke bare at lade mennesker evig og altid hænge over fjernsynsapparaterne.

Man bør i samfundets interesse være vågen

over for, hvordan gymnasiet kan være med til at løse denne knude. Jeg skal vel vogte mig for at opstille et færdigt program, skønt jeg ikke har kunnet undgå at gøre mig visse tanker om det. Så meget står dog klart, at vi må lettes for noget af den arbejdsbyrde, som nu knuger os. Og vi må blandt vore kolleger arbejde for, at interessen for denne side af vor virksomhed øges. Vi må, om vi skal kunne indbyde folk til at være med, når der på skolen foregår noget af almen interesse, have et sted, vi kan samle dem; i øjeblikket kan vi ikke engang huse alle vore gymnasieklasser til et foredrag, og vi må sætte dem, vi kan have, på hårde, rygløse træbænke.

Den store skoles lille dør må vi nok stadig bevare for dem, der skal være studenter — og den er da heller ikke mindre, end at der er kommet så mange ind ad den, at de er ved at trykke de gamle mure ud og næsten må sidde på ryggen af hinanden.

Men jeg så gerne, at skolen også havde en bred og venlig port, som jævnlig blev slået op på vid gab for alle, der havde lyst at komme. Og at vi, i den udstrækning vi kan overkomme det, kom ud, hvor folk har brug for os. På den måde kunne gymnasiet i højere grad end hidtil blive en levende faktor i byens og egnens liv. *G. Tolderlund-Hansen.*

Sådan var der i halvfemserne

I ROSKILDE . . .

Fhv. folketingsmand, stiftsprovst Jobs. Fog-Petersen, der nu nyder sit otium på Frederiksberg, kunne i sommer fejre sit 60 års studenterjubilæum, og i den anledning har vi formået ham til at fortælle lidt om skoledagene i Roskilde.

Stiftsprovsten fortæller: — Jeg er født i Alslev præstegård ved Varde den 23. november 1879. Da jeg var seks år gammel, blev min far, sognepræst P. N. Petersen, udnævnt til sognepræst i Ågerup-Kirkerup ved Roskilde.

Min far tog i forvejen ene til Ågerup præstegård, hvor familien først kunne flytte ind, når „nådensåret“ var omme. Min mor og vi børn boede derfor en tid i Roskilde hos min onkel, sagfører Christensen, og moster Christiane, der havde deres hjem på Algade i Roskilde.

Det står tydeligt for min erindring, at der skrås over for min onkels bolig boede en skomagermester, som om aftenen på provinsiel vis, når den travle arbejdsdag var endt, stod i døren og røg sin pipe og fulgte livet på gaden.

*Fhv. stiftsprovst
Johs. Fog-Petersen*

Det var skomagermester Zahlé — den senere statsminister C. Th. Zahles far.

Den 25. oktober 1886 flyttede vi fra Roskilde til Ågerup præstegård. Den første skoleundervisning, vi fik, gav far os. Senere fik vi huslærer. Den første var frk. Ædele Høgsbro, datter af folketingets formand, Sofus Høgsbro, den næste var cand. theol. Fridlev Aage Andersen, den senere bekendte præst og leder af „Blå Kors“. Han efterfulgtes af stud. mag. Sigurd Larsen.

*Digtersonnen, overlærer Hauch,
blev min ven.*

— Sommeren 1897 bestod jeg den prøve, der optog mig i 5. klasse på Roskilde Katedralskole, fortsætter stiftsprovsten. Da jeg havde været oppe til eksamen i historie, kom overlærer Hauch ud og sagde til mig: „Det er ug“, og så så han venligt på mig. Fra det øjeblik var vi venner. Hvor far dog var glad, da jeg kom hjem med den karakter. Jeg havde derefter to år i 5. og 6. klasse at gennemgå, inden jeg blev student. De to år på latin-skolen fik meget stor betydning for mig.

Først fik jeg en række udmærkede kammerater: Ludvig Flensborg, Cai Hegermann-Lindencrone, Peter Griff og August Hertel. Af lærerne mindes jeg rektor Krarup, „den gamle mand“, som han kaldtes, overlærer Petersen og sidst, men ikke mindst overlærer Hauch, gennem hvis undervisning i engelsk og historie jeg modtog indtryk, som har præget mig hele mit liv. Hauch var jo søn af digteren Carsten Hauch. Jeg var i latin forberedt efter hans lærebøger. Han var en enestående begavelse, en flammende sjæl, der forstod at få sine elever med, når de havde nogen historisk forståelse. Han lærte os at forstå, at det var levet liv, han fortalte om. Han ikke blot fortalte os historie. Han fremstillede de personer, han skildrede, så levende, at hans undervisning fik et helt dramatisk præg. Han samlede os privat i sit hjem og gennemgik med os Shakespeares „Othello“. Han levede i den grad med i datidens begivenheder, at han fik os interesseret i dem på en helt ny måde. Det, som optog alle mennesker den gang sidst i 90'erne, var den uret, man øvede mod et enkelt menneske, major Dreyfus i Frankrig. Hauch lod os følge begivenhederne i den af-

fære meget nøje. Den dag, Dreyfus' store modstander, Esterhazy, havde skåret halsen over på sig selv i fængslet og derved havde tilstået sin løgnagtighed og falskhed, var Hauch så optaget deraf, at vi ikke fik megen anden undervisning end oplysning om affæren.

Spredte minder fra skolen og domkirkestedet.

— Det var den gammeldags latinskole, vi gik i. Vi havde otte timers latin om ugen, foruden hjemmearbejde, og i rektors timer beskæftigede vi os ikke med andet end latin. Jeg har altid været dybt taknemlig for, at jeg har hørt til de „gamle klassikere“, som denne linjes elever blev kaldt. I græsk havde vi overlærer Mikkelsen, en kundskabsrig, særdeles livlig og stærkt interesseret filolog.

Om søndagen gik jeg som regel hjem. Der var dengang ikke noget, der hed cykel. Når jeg ikke var hjemme, hørte jeg domprovst Poulsen i Domkirken med stort udbytte. Jeg boede i den meste tid midt i „latinerkvarteret“ i det lille grønklædte bindingsværkshus, som ligger der endnu på hjørnet af Domkirkepladsen og Maglekildestræde, hos søstrene Asmussen. Jeg havde med andre ord to minutters gang til skole og har en enkelt gang præsteret at komme tidligt nok, skønt jeg først vågnede, da det ringede til skole. Stak jeg hovedet ud af mit vindue, og de store vestdøre var åbne til Domkirken, kunne jeg se lige ind til højalteret.

Vi havde et usædvanlig fornøjeligt samliv i klubben „Hroar“, hvor disciplene fra 5. og 6. klasse holdt klubmøde på skolen. Blandt mine skolekammerater var journalisten og forfatteren Andreas Vinding. Han gik i 5., mens jeg gik i 6. klasse, og der var temmelig livligt, hvor han var. I de mest bevægede dage i Dreyfus-affæren listede jeg op til konditor Schmidt i Algade og læste der „Politiken“s referater fra Paris. Vi var dybt betaget af Zola's indgriben til fordel for Dreyfus og citerede Drachmanns digt: „Bravo, Zola, det var triumf i bordet. Din kraftige næve den kendte vi længe — men du var begyndt, du tilgiver ordet, at tjene de farlige mange penge — men det vi kræver af store poeter, er hjertets mod og personlighed“.

Da Bjørnstjerne Bjørnson gæstede Roskilde.

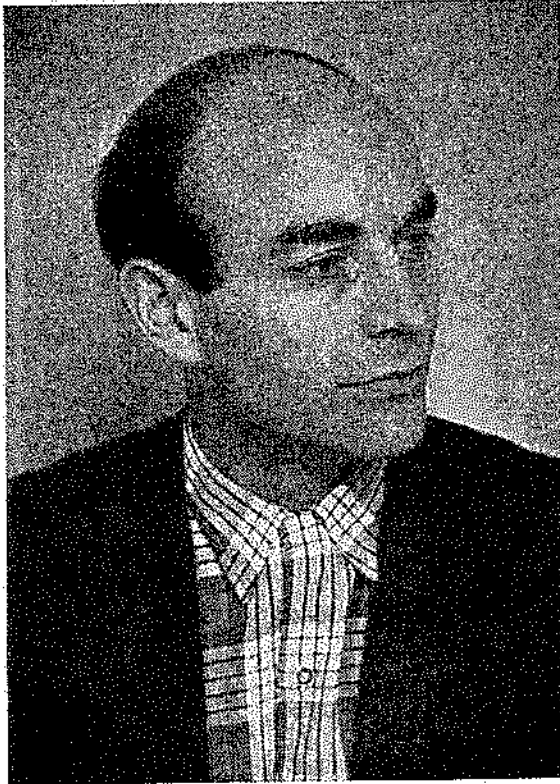
— I halvfemserne var brandesianismen den herskende åndsretning, og vi var alle påvirket af dens digtere. I Drachmanns lyrik og i J. P. Jacobsens digte og romaner fandt vi udtryk for vore følelser og stemninger. I Roskilde boede Gustav Wied, og det interesserede os at se ham som en satyr med opsmøget kræve vandre rundt i gaderne og gøre sine studier. En dag var Holger Drachmann i besøg hos ham, og jeg ser endnu for mig den kæmpehøje Holger med slængkappen og den bløde hat ved siden af den lille Gustav Wied og hans endnu mindre kone, de så helt pudsige ud.

En mægtig begivenhed for mig var det, da Bjørnstjerne Bjørnson kom til Roskilde for at holde oplæsning på hotel „Prinsen“, og hans datter Bergljot sang. Hans kone var også med. Jeg var så optaget af det, at da han rejste til København efter oplæsningen, løb jeg op til banegården for at se ham endnu en gang på nært hold. Bjørnson deklamerede Hugo's digte. Jeg glemmer ikke Hauchs forbitrelse, da han kom i klassen et par dage efter og havde læst i Roskilde Avis en kritik af Bjørnsons optræden, hvor en højre-journalist havde tilladt sig at skrive: „Hr. Bjørnson er jo ikke deklamator“. — Tænke sig, råbte Hauch, og så tillader en sådan journalist sig at skrive, at han ikke er deklamator!

For at forstå det udtømmelige fond af oplysninger, Hauch havde at øse af, må man huske, at han gennem sin far havde direkte forbindelse med guldalderlitteraturen. Han var opkaldt efter selve Oehlenschläger. Hauch blev ivrig optaget af Brandes-bevægelsen, men på sine ældre dage blev han — bl. a. påvirket af domprovst Poulsen — en personlig kristen. Og han lagde aldrig skjul på, hvad der boede i ham.

Stiftsprovsten slutter: — Sommeren 1899 blev jeg student. Jeg mindes ikke mange dage i mit liv, jeg har været så glad og taknemlig, som da jeg, efter at den sidste karakter var faldet, med studenterhuen på gik ned ad Algade for at hilse på mormor, onkel Christensen og moster Christiane. Jeg blev nogle dage i Roskilde og deltog i de sædvanlige fester hos mine kammerater. *Adolph Andersen.*

Uddrag af lektor Whitta Jørgensens tale til dimittenderne ved festen på »Prinsen« den 22. juni

Jeg er Knud Hårnager. Bredbaget og hængevommet sidder jeg på bænken i hallen og hører ungfolket gantes og føre højrosted tale. Jeg ser unge karle gribe til drikkebægeret og tømme så meget deraf, som de orker. Somme trykker i smug en pige i hånden, og andre går mere åbentlyst til værket. Pigerne er milde i blikket og ler meget. Jeg kommer da i hu, at også jeg forhen var ung og tåbelig. Lange veje vandrede jeg for at møde en pige eller for at følge hende til hendes faders gård om natten. Og hvis en anden hirdmand — mere due- lig end jeg til at føre sød tale — fulg-

te pigen, så tømte jeg mjødhornet og spyede siden i buskene. Jeg var dengang ofte uglad. Mest når den pige, til hvem min hu stod, foretrak mere anseelige karle end mig — og sådanne fandtes — om end ikke mange. Uglad var jeg også, når arbejdet ikke ville lykkes, når jeg følte mig usnild og dum — for også sådant hændte for mig. Men dog mindes jeg hin tid med længsel. Vågen og dristig var jeg — ikke sløvet som nu. Dengang løb jeg hurtigt, let og langt på egne fødder og lod mig ikke age som nu. På hovedet groede håret, og skønt jeg dengang havde flere bumser i ansigtet, var huden dog glattere.

Kære realister og studenter!

Jeg ved, I betragter en stor del af jeres lærere som oldnordiske. Jeg har forsøgt at leve op til denne opfattelse, men vil nu fortsætte på mere normalt dansk:

Det hænder, man hører unge mennesker med en vis bitterhed konstatere, at det er de gamle, der har pengene, det er de gamle, der bestemmer, de har indflydelsen, magten og de fleste materielle goder. Alligevel er de færreste unge mennesker misundelige, men betragter snarere de ældre med en vis medynk. I ved, at jeres forældre, jeres lærere og mange af dem, der sidder her omkring, de har "toppet", de kan næppe vente sig mange nye overraskende og store ting af tilværelsen, mens der for jer står en masse

muligheder åbne. Hvis man betragter det hele som et lotteri, så kan man sige, at vi, der sidder ved bordene i salens rand, har trukket vore større eller mindre gevinster eller fået vore nittere, mens I ved midterbordene ikke har fået trukket jeres sedler endnu.

Jeg vil nu nødig betragte tilværelsen som et lotteri — jeg tror, man selv øver en afgørende indflydelse på tilværelsens resultat. Naturligvis er der ting, der kan kuldkašte alle beregninger, f. eks. russisk besættelse, atomkrig. Men hvis man får lov at leve sin tilværelse nogenlunde uforstyrret, så har man selv en hovedindflydelse på dens indhold og resultat. For mit eget vedkommende — og det gælder vist de fleste — blev den største del af den indsats, der betinger livets indhold, ydet netop i den alder, I nu har. Gennem det, I har fået ud af jeres skoletid, og gennem det, I præsterer i de nærmest følgende år, bliver en meget væsentlig del af hele jeres senere tilværelse bestemt. Det kan synes uretfærdigt, at forsømmelser i ens ungdom hævner sig hele livet. Det kan også synes uretfærdigt, at man ved målbevidst indsats i sin ungdom og deraf følgende fine eksaminer kan leve fedt resten af sine dage uden at gøre nogen særlig yderligere indsats. Sådan er det nu altså i det store og hele, og jeg formoder, I er klar over det. Det er ikke alene det materielle indhold af jeres fremtidige liv, I bestemmer i disse år. Det er også i høj grad det åndelige.

Det er forbløffende, med hvilken åbenhed et ungt menneske kan stifte bekendtskab med et væld af nye tanker og ideer, og det er ofte sørgeligt, hvor utilgængelig for nye synspunkter en ældre kan blive. Mens et menneskes legemlige for-

fald med alderen ofte er meget åbenbart, så tænker man måske knap så ofte på det åndelige forfald. Og denne begyndende åndelige død sætter endda meget hyppigt ind længe før det legemlige forfald. Man kan træffe mange mennesker, hvis åndelige udvikling standsede ved studentereksamen, realeksamen eller før. Til gengæld kan man jo også træffe et mindretal, der udvikler sig åndeligt langt op i årene.

Men — I forstår vel meningen — udnyt nu de muligheder, I har i disse år, for at sikre jeres fremtid materielt og åndeligt. I jeres skoletid har I fået tilbudt hjælp både til det ene og det andet. Der er en tendens blandt flere mennesker, bl. a. højskolefolk, ja endog gymnasielærere, til at skelne mellem fag, der er egnet til at gøre jer åndeligt levende, nemlig de såkaldte humanistiske fag og andre lidt mindreværdige fag, de såkaldte tekniske fag, der sigter på at gøre jer egnet til senere at tjene penge som ingeniører, tandlæger og lignende åndløse beskæftigelser. Behøver jeg at sige, at jeg finder opstillingen af dette skel fuldkommen tåbelig?

Jeg mener, alle fag har åndelige værdier at give. Det er naturligvis individuelt, hvor man bedst får slukket sin åndelige tørst, men jeg tror ikke, det ene fag kan gøre krav på at være så voldsomt meget mere humanistisk end det andet.

Det kommer naturligvis an på, hvad man forstår ved humanisme. Det vil ikke blive let at give en acceptabel definition, men jeg vil om lidt forsøge mig med en antydning.

Det er meget almindeligt at operere med et begreb, der hedder meningen med tilværelsen. Jeg ved ikke, hvad meningen

med tilværelsen er, ja jeg vil gå videre og sige, at jeg ikke ved, om der i det hele taget er nogen mening. Sandsynligvis er det et konstrueret begreb, som ingen realitet har. Men hvis der skulle være en mening med tilværelsen, ja så har jeg en vag fornemmelse af, at det er noget i retning af at forøge sin erkendelse. Man skal skaffe sig nye erfaringer og oplevelser, man skal lære mere. En humanist, mener jeg, må føle det som en pligt, et etisk krav, at øge sin viden og sin forståelse.

Viden og forståelse kan vel sammenfattes i begrebet erkendelse. Digteren og filosofen Poul Martin Møller har sagt en hel del netop om erkendelse. I en af sine strøtanker nævner han som de forskellige slags lyksalighedsfylde: Organisk velbefindende, sympati med den uorganiske natur, menneskekærlighed, erkendelse og kunst.

Poul Martin Møllers opfattelse af begrebet lykke er vel næppe den gængse. Mere almindeligt er det nok at opfatte lykke som mangel på lidelse og sorg og som besiddelse af materielle goder. Noget sådant er jo heller ikke at foragte, men det er ikke det, Poul Martin Møller sætter højest. F. eks. siger han: Ethvert menneske får i livet tildelt så meget sorg og glæde, som fordres til hans kræfters opvækkelse. Held den, der får sin lod af sorger tildelt i så store masser, at de kan løfte hans ånd over det smålige. Den, der får sin lod tildelt i små portioner, er bestemt til at være liden. Et liv, hvis største lidelser består i brukne synåle, passer sig for Quinder.

Ja undskyld det med kvinderne — men bortset fra synålene, så tror jeg, man vil indrømme, at manden har ret. En kon-

stant lyksalighedstilstand forudsætter vist en hel del naivitet. Det er vist mere almindeligt, at åndsvage end intelligente er lykkelige. Sorger hører også med i erkendelsen af livet. Erkendelse satte Poul Martin Møller som en af de højeste former for lyksalighedsfylde. Erkendelse er både viden og forståelse. Viden uden forståelse er ikke meget værd. Herom siger Poul Martin Møller: Det er tit fattigdom i ånden, der bringer folk til flid. De nødes til at søge fremmede tanker for at udfylde tomheden i deres eget hovede. Hvad rigtig erkendelse er, forklarer han med et glimrende billede: At en lærdom er blevet til erkendelse ses deraf, at den springer ud i andre erkendelser, ligesom en plante ses at have fæstet rødder, når den sætter nye skud.

Jeg skal ønske jer studenter og realister til lykke med jeres eksamen, og jeg vil gøre dette med ønsket om, at den lærdom, I har fået på skolen, i de kommende år vil sætte nye kraftige skud.

Kontingentet

for medlemmer udgør 10 kr. — dog kun 5 kr. i de første 8 år efter afgang fra skolen.

Livsvarigt medlemskab koster 100 kr.

Husk at indbetale beløbet på postkonto 7150, Roskildenser-Samfundet, Helligkorsvej 15 B¹, ved hjælp af vedlagte indbetalingskort. De sparer derved foreningen for mange penge til porto for ekstraopkrævninger.

Føler nogen trang til samtidig at sende et bidrag til studiefonden eller fonden vedrørende udgivelsen af „Roskilde Katedralskoles Historie“, er et sådant meget velkomment.

Bestyrelsen takker for de beløb, der er indkommet til disse formål i det forløbne år.

ERINDRINGER

Følgende artikel stod i Roskilde Avis' 100-aars jubilæumsnummer i 1929 og skyldes den dengang 69-årige lektor W. Schoustrup, der næste år fylder 100.

I 1887 kom jeg til Roskilde Katedralskole. Roskilde var dengang en lille by; den lå endnu indenfor de gamle bygrænser. Lige udenfor byen var der kornmarker og enge, der var ingen villakvarterer hverken øst for byen eller bagved Provstestræde. I Borgediget og Bondetinget var der nogle steder gamle stengærder med store haver bagved. Der var så stille, at man kunne høre rådhusårnets smukke klokke over det meste af byen, og om aftenen sang vægteren: Hov, vægter! Klokken er slagen 10, 11 o.s.v.

"Latinskolen" havde kun ca. 100 elever og havde et meget gammelt præg. Der fyredes med bølgebrænde i gammeldags kakkelovne, og i de mørke vintermorgener lå skolen hen i et uhyggeligt mørke. Så kom pedellen med en mægtig kurv fuld af små bliklyseholdere med lys i; de fastgjordes i små huller i bordene, og det gav naturligvis anledning til en og anden spøg fra elevernes side. Et pudsigt optrin erindrer jeg, som skyldtes mørket: skolens historielære, der var noget kolerisk anlagt og som bandede voldsomt, når han blev vred, bemærkede en

mørk vintermorgen en lille skikkelse i den åbne dør til klasseværelset. Med tordenstemme råbte han: "Hvad står du der i døren for, dreng! Luk døren for f... og kom ind." Skikkelsen lukkede døren, kom ind, nærmede sig katederet og sagde: "Det er undervisningsinspektøren, professor Gertz. Jeg vil gerne overvære historietimen". Professor Gertz var som bekendt meget lille og kunne nok i mørket tages for en elev.

Mine kolleger var alle meget ældre end jeg. De ældste var *Chr. Hansen* og *Muusmann*, to hjertensgode mennesker og udmærkede kolleger. *Adam Glahn* og *Kr. Mikkelsen* var kundskabsrige filologer, dr. phil. *Heise*, senere rektor i Viborg, en lærd historiker. Lidt ejendommeligt virkede naturhistorikeren *Wieck*, der var indtørret som en mumie og plagedes af en ustandselig hoste, og *Rudolf Bay*, der i sine unge dage havde forsøgt sig, men uden held, som digter og sanger. Han fik endog opført et lille arbejde, "Svalen", på Det kongelige Teater, men det faldt fuldstændig til jorden, og Bay foretrak selv at tage det af plakaten. Man kunne desværre der anvende det gamle ordsprog "Een svale gør ikke sommer". Bay fik ikke den sommer, han havde drømt om. Han var en ensom mand, der vist følte sig miskendt og ulykkelig.

En stor original var den umådelig tykke overlærer *Mathiesen*, hos hvem eleverne kunne melde sig til frivilligt at få "slet", når de ikke havde læst. Et lidt mærkeligt pædagogisk princip.

I det hele taget var Roskilde rig på ting: originaler og unge, smukke damer, bl. a. professor *Kornerups* døtre, af hvilke især den yngste var ualmindelig køn. Men de smukkeste var dog vist *Anders Borchs* tre døtre, de tre gratier. *Elna*, som ved sin udmærkede kunstneriske begavelse skabte sig en smuk position som billedhuggerinde, *Sophie*, som blev gift i Sverige, og *Agnes*, som med kunstnerisk smag udfører de fineste bogbind.

Blandt originalerne må nævnes den gamle konsul *Chabot*, som sagde du til alle mennesker og altid var fuld af livslyst og humør. *Sophus Petersen*, broder til *Maglekilde Petersen*, var en fortrinlig dilettantskuespiller og fortæller. Kantor *Jæhnigen*, kendt og afholdt af alle for sit gode humør og store elskværdighed, lavede svært op i landskabet, når han med sine næsten 300 pund levende vægt og det glade rødmossede ansigt vandrede ned ad gaden. Trods sin korpulence var han, i alt fald i sine yngre dage, meget bevægelig; han dansede med lyst og badede ofte i fjorden. Man påstod, at vandet steg betydeligt, når *Jæhnigen* badede, og i en vise stod der om ham:

De gode roskilderejer,
dem jog vor kantor væk;
en dag, han gik i vandet dér,
så døde de af skræk.

Dilettantkomedierne florerede stærkt, og som fortrinlige skuespillere, der sikkert kunne have gjort sig på en rigtig scene, må nævnes den ovennævnte *Sophus Petersen* og købmand *Severin* i de

komiske fag, samt postmester *Henning-sen*, der var fortrinlig i elskerroller.

I det hele taget var der megen livsglæde og mange fornøjelige selskaber og skovture. Man var ikke bange for et højt glas. Ingen blev forarget af den grund, selv ikke da en borger, efter en lidt kraftig dosis af *Bacchi'* gaver i et selskab slog den gamle, stiltfærdige domprovst *Gude* på skulderen og sagde: "Vær nu gemytlig, gamle svibel!" Det var vistnok den samme borger, som, da det ved en skiveskydning i Boserup blev meldt ham, at der ikke var mere krudt, svarede: "Skidt, skyd alligevel!"

Nu er tiderne jo ganske anderledes. Det er bilernes, flyvemaskinernes, telefonernes og radioens tid. Roskilde er over dobbelt så stor som i min tid, forretningslivet er blomstrende, indtægterne langt større. Men der var over den gamle tid en vis hygge og ro, som var velgørende.

Lektor emer. *W. Schoustrup*.

Min SKOLETID *i sjov og alvor...*

Kirsten Vecht

Atter i år bringer vi et bidrag til bladet fra en af årets studenter. Til en afreksling er det en af pigerne, der her tager afsked med skoletiden.

Jeg havde bestemt ikke regnet med, at jeg, så kort tid efter at jeg var gået ud af skolen, skulle „skue tilbage“ over skoletiden, men i og for sig er det meget sjovt. Der er så mange ting, som man pludselig husker og ligesom oplever igen, fordi det øjeblik har været noget ganske særligt. Det har jeg imidlertid fået flere aftener til at gå med uden at få gjort noget konkret ved skriveriet. Nu skynder jeg mig at finde min nye blyant — den, jeg i gymnasiet utallige gange absolut måtte have, men enten var finanserne lidt ude at svømme, eller også var der en anden lige så vægtig grund til, at jeg klarede mig med små, afgnavede blyantstumper — glimrende endda. Men nu har jeg da fået den anskaffet. Jeg skulle jo ikke bare sidde og funderer over tiden, der er gået, men skrive lidt om den til „Roars Kilde“.

Vi havde det vældig sjovt og hyggeligt i skoletiden. I III g boede vi i Bondetinget, hvor vi nød godt af forskellige bekvemmeligheder som sang og musik, kamin og dejligt gennemsigtige gardiner for en række vinduer, der ikke kunne lukkes op. Derfor var vi både sommer og vinter konstant ved at kvæles af

mangel på kølig, frisk luft. Men ellers havde de vinduer deres store mission, når vi ikke kunne få timerne til at gå. Der skete altid noget ude på Domkirkepladsen, som vi havde den fineste udsigt til, og det var absolut sjovere og behageligere at fordrive tiden med at se på en eller anden flot fyr derude fremfor at deltage i diskussioner, om dit eller dat nu var midlets ablativ eller perfectum participium eller havde forbindelse med grundloven af 1866

..... og der var ikke noget så opløftende og vækkende om vinteren, når det var hundekoldt udenfor, som vores skænderier om, hvem der skulle hente vand! ...? Vi havde jo som før nævnt en hyggelig kamin, der buldrede og larmede og stank, og hvis indre gennem et minimalt hul kunne sammenlignes med det inderste og hedeste sted i helvede. Vi havde splejset til en kedel, så vi kunne få kaffe og te til frokost, og da vandet skulle hentes i en anden bygning, udviklede der sig altid de voldsomste diskussioner om, hvem der havde hentet vand i går, hvorfor og hvorfor ikke o.s.v. De forskellige ingredienser og andet udstyr som kopper og skeer o. a. gemte vi i katederet, hvilket forårsagede en ikke så helt ringe klirren, når det af og til (!) skete, at læreren blev lidt ophidset. I spise-frikvarteret sad vi der så i al (mere eller

mindre alt efter temperament, selvfølgelig) fredsommelighed, mens liflige toner — jazz og „Svanesøen“ o. lign. — strømmede ind til os fra sanglokalet, og døråbningen fyldtes med plebs, der var blevet tiltrukket af den dejlige nes-café-duft. Vi følte os ofte nærmest som aber i bur, — men det kan måske også være meget gavnligt at have prøvet

..... og der var altid en larmen og et spektakel! Vores klasse besad nemlig et par personligheder, som til udvikling af vores dannelse flere gange daglig opførte „Svanens død“, lancier, calypso o. lign. i takt til den musik, der tilfældigvis kom fra sanglokalet, eller til egen musik! Denne store glæde for udøvelse af forskellige kunstarter begyndte dog først at udfolde sig i II g, hvorimod vi i I g trænede ihærdigt med badminton ved hjælp af Kapers grammatik (den var så dejlig stiv) og diverse gamle fjerbolde til stor irritation for præfeker og andre påtrængende væsener, der kom myldrende ind. De fik som regel fjerbolde, grammatikker og madpapir i hovedet

..... vi havde også efterhånden fået oparbejdet et virkelig effektivt postvæsen. I de fleste timer, bortset fra rædselsstunder med referatstile og andre forfærdeligheder, herskede der en livlig aktivitet med at skrive breve, der blev sendt på kryds og tværs rundt i klassen, eller der blev skrevet oder til enkelte læreres pris

..... ja, det var en kunstnerisk godt udstyret klasse, og den var da også rigt repræsenteret ved skolekomedien. Jeg nærer en lille mistanke om, at det var skuespillerfesten bag efter, der virkede mindst lige så tiltrækkende som det at skulle stå på de skrå brædder! ... en dejlig tid ... at få lov til at indsnuse lidt af teateratmosfæren ... godt blandet op med de sædvanlige teateringredienser som forelskelse, intriger og andre morsomheder, som nåede deres kulmination ved festen efter den sidste opførelse.

..... men det er jo ikke bare sjov altsammen. Der findes som bekendt også noget, der hedder eksamen, og det er vist altid det kritiske og pinlige punkt, men skidt! Vi kom da igennem det — som årgangene før os — og lever dog stadig

..... Det er altid svært at huske de mere

alvorlige ting, når man ser tilbage. Som regel er det de lyse minder, man husker bedst, men enkelte ting glemmes dog trods alt ikke. Vi havde lektor Skov i fransk, men til vores store sorg døde han, mens vi gik i begyndelsen af III g. Jeg skriver — og mener virkelig — til vor store sorg, for vi holdt meget af ham. For ham var det sommetider lidt underordnet, om vi nåede igennem lektien, for vi kunne altid få ham til at gå ind på et sidespor, som ikke havde det mindste at gøre med teksten. Det var dog, når alt kommer til alt, alligevel ikke noget sidespor, for det gav os en masse viden om ting, der lå langt uden for lærestoffet. Netop det gjorde ham og hans timer så afholdte, den frihed, der var, det, at vi ikke slavisk fulgte diverse tekster og grammatikker, men strejfede om i fortid, nutid og fremtid under udfoldelse af livlige diskussioner. Det kunne det ellers nok være lidt småt med, fordi der slet ikke var afsat plads til den slags ting i det en gang fastlagte program til trods for, at det er en så værdifuld ting, der modner mindst lige så meget som fem digte af Goethe og bøjningen af amare i hovedtiderne.

..... og der er så frygtelig mange andre ting, jeg kunne nævne, men jeg tror, jeg vil holde op nu, før jeg kommer alt for godt i gang. Jeg synes, at det alt sammen er noget, der burde med, fordi det er noget, jeg engang har oplevet sammen med kammeraterne: lejrskole, soldene, — øh — generalforsamlingerne, det altsammen!

..... hvor havde vi det dog sjovt

Kirsten Vecht.

En 25-års realist-jubilars tale

Bent Flensborg.

Ved stiftelses- og jubilarfesten holdt 25-års jubilaren, boghandler Bent Flensborg følgende tale som repræsentant for sit hold:

For 25 år siden endte mine gennem 5 år daglige morgenrædselsvandringar ad Fondens Brø, dybt tynget af vægten fra en skoletaske samt vægten fra jordens sorteste samvittighed.

De siden da henrundne 25 år har ikke forandret noget som helst — — jeg kan heller ikke lektien i dag!

Nu i denne sal, under opsyn fra såvel rektor samt adskillige læreres side, vil jeg på forhånd opgive ethvert forsøg på at snyde under bordet og i stedet åbenlyst bruge manuskript.

Ja! — havde man da blot kunnet sige sådan dengang!

I dag beder jeg dog blot det tilstedeværende udvalg af lærerkollegiet, forinden manuskriptet fremdrages, bemærke, at det trods alt var lykkedes mig at lære disse elve linier udenad.

Indledningen kunne måske forlede til at tro, at jeg ikke var glad for min skole — tværtimod — det var selve vandringeren til kamppladsen, der var det bitre indslag. Var man først i klassen, og kammeraterne og hjælpen var nær, var alle sorger glemt. Vi var flere, for ikke at sige mange, for hvem indsatsen i forberedelserne ikke havde givet netop 100 %'s beherskelse af stoffet — men så forstod vi at løfte i flok. I løbet af årene udviklede vi en sand virtuositet i mundaflesning og signaltjeneste samt opnåede at få en høgs langsynethed og en rævs hørelse. Så kom ikke og sig, at vi ikke lærte noget! Alt dette, i forbindelse med indtagelse af strategisk gode pladser ved årets begyndelse, lettede svært på situationen.

Jeg mindes blandt andet en glimrende plads, Felding og jeg havde gennem ret lang tid bag Lises og Netes dejligt dækkende hårpragt. Ellers var det jo bagerste bord i den mørke side længst væk fra vinduerne, der var målet for vore kampe efter sommerferien. Desværre skete der ret ofte og yderligere ret hurtigt "forfremmelser" til 1. række orkesterplads. Vi kunne jo ikke alle bruge Henriks geniale indfald med at meddele klasselæreren, at han var langsynet, og at familiens gamle huslæge derfor helst så Henrik konstant anbragt ved bagerste bord. Denne idé udnyttede han hensynsløst gennem hele skoletiden og opnåede gennem fem år en behagelig og tilbagetrukket tilværelse.

Men også ved forreste bord kunne der gøres en indsats til gavn for alle. Jeg

mindes her vor dejlige, gamle matematiklærer "Pæsen", der altid stillede katederstolen ned ved forreste bord, venstre række, halvt drejet op mod tavlen, hvorefter skiftende one-man show så foregik oppe ved det sorte wide-screen. Pæsen havde en sort lommebog, og i den noterede han, forøvrigt med verdens mindste blyant, efter hvert enkelt show en bedømmelse strækkende sig fra 0 til 6 til de optrædende. Derefter blev notesbogen opslået med resultatlisten, men med ryggen opad, igen lagt på forreste bord. Når Pæsen så var optaget af næste nummer på scenen, vendte vi bogen og så resultaterne. "Vi" var Werner og jeg, der hurtigt på sæsonen var blevet flyttet til denne forpoststilling.

Nu skete det engang, at resultaterne havde været forfærdende ringe for os alle gennem en længere periode. Karakterbogen nærmede sig, så gode råd var dyre. Werner og jeg løste problemet på den enkle måde, at vi, uden at Pæsen, der var i færd med at notere i den sorte bog, opdagede det, "kom til" at vælte blækhuset i pulten ud over bordfladen desværre netop på det sted, hvor Pæsen kort efter atter lagde bogen — opslået og som sædvanlig med resultatlisten nedad. Han opdagede intet, før han igen tog bogen, da en ny karakter skulle gives. Men da havde en tungt hvilende drengehånd på bogens bagside forlængst fået bogens blade til at absorbere blækstrømmen og udslutte jammersminderne.

Denne min næsten årligt voldelige forflyttelse til omtalte orkesterplads skulle senere vise sig at få uventede følger. Mange år efter, at jeg havde forladt skolin, kom min lille bror Ole op på Katedralskolen og anbragte sig selvfølgelig, lydende en ældre brors velmente råd, ved bagerste bord, mørkeste side. Klasselæreren kom ind for at hilse på de nye råvarer, og navneopråbet begyndte. Man nåede til Ole Flensborg, og min slægtning rejste sig. "Er du bror til Bent Flensborg?" "Ja, det er jeg da", sagde Ole glad og dybt rørt. "Så må du hellere sætte dig op ved forreste bord med det

samme, min dreng", lød det ret nedslående svar.

Men tilbage til vor egen skoletid.

Vi mindes den med glæde, og nu 25 år efter at kampene er indstillet — med de erfaringer i behold og med det, livet har lært een i de 25 år, er der ikke een i rækken, jeg ikke tænker på med glæde. Vi holdt jo på dengang, at en god 2. karakter var bedre end en dårlig første. At den undervisende part ikke ville holde med os i dette synspunkt, kan man egentlig ikke fortænke ham i.

En vil jeg gerne nævne her i dag, nemlig vores klasselærer gennem de fleste af årene, Rasch-Hansen, nærmere betegnet "Ras-Peter", der hvert frikvarter tog sin ensomme vandring op og ned langs fløjen med særklasserne konstant ryggede på en cigar. Om hans meget sjældne tilstedeværelse i lærerværelset skyldtes kvaliteten af hans tobak, ved jeg ikke; men jeg ved, at vi kom til at holde af ham og han af os.

Nu vandt vi måske ekstra hurtigt hans hjerte. Ras-Peter havde nemlig den ufravigelige vane, så snart han kom ind i klassen, at lægge cigarstumpen, der ofte ikke var større end Pæsens blyant, på radiatoren nærmest tavlen. Når klokken så igen lød, tændte han omgående de kolde, sørgelige rester og begav sig på sin vandring i skolegården.

Henrik, Werner og jeg enedes en dag om at give ham en opmuntring. Uden at han opdagede det, fjernede vi i en time det udslukte rudiment fra radiatoren og anbragte i stedet for tre store, flotte middagscigarer, som vi havde hugget hjemme. Da Ras-Peter efter endt time kom hen til radiatoren og så det skete under, blev han lykkelig og modtog gaven som den venskabshandling, den var.

Alt dette har jo mest været mellem-skoleminder, som vi realister fra holdet 1933 ikke alle har været fælles om. Men skilles og mødes er også skoleklasselod. I første mellem deltes vi i A og B, som vi fra A omgående udlagde som adelsmænd og bonde drenge, og B udlagde som analfabeter og baroner. Så mødtes nogle af

os igen i realklassen, og andre kom til. Lad mig sige her, at det var godt at komme sammen igen, og det var godt at møde de nye kammerater. Vi løftede snart lige så godt i flok og havde lige så meget dejligt skæg som i mellemskolen. Kan I huske, når de tre rækker pulte, der alle var på hjul, langsomt millimeter for millimeter timen igennem kørte om kap op mod tavle og kateder?

Ben ting misunder jeg jer studenter, og det er de tre år sammen med de samme kammerater netop i de år — i stedet for det ene. Og tager vi "Jofars" artikel i årets "Roars Kilde", hvor der bl. a. står: "Det rigeste for en lærer er det at gå i spidsen, at lede jer. Og så i 3. g. ender det med, at vi står side om side og ser ud i den mærkelige verden, vi lever i." — Der er noget der, vi realister simpelt hen ikke *kan* nå at få. Jeg ser det så tydeligt. Førrige år blev min store pige Helle student fra Katedralskolen. Se — hun elsker sin skole, hvor jeg er glad for min skole.

Men — student eller realist — det er vores skole allesammen. Det gør heller ikke noget, at det altid er jer, der bliver fotograferet. I årets "Roars Kilde" er der fire billeder af studenterholdet, der er billede af "huen sættes paa den første student", der er billede af "to studenter, der hejser flaget", og der er billede af studenterjubilarene fra 1933. Jeg forstår så udmærket, at der ikke er billede af realistjubilarene fra samme år. For det første er der aldrig taget noget, og for det andet var vi så meget kønnere end studenterne, at det aldrig ville kunne gå at bringe det i bladet.

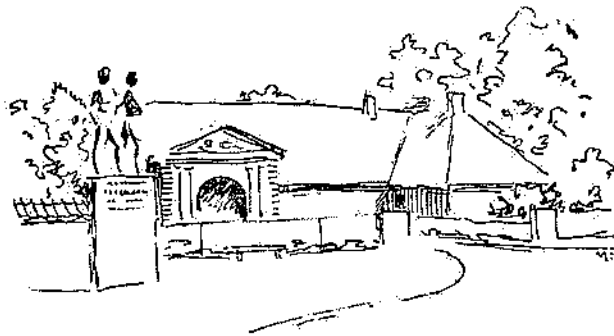
Ved dette festlige bord, hvor vi bl. a. har fået dyreryg, kan jeg ikke slutte uden at mindes to af rektor Boëtius' herlige læresætninger, der lyder således: "Når der bydes dyresteg rundt, tager man først kartofler, derefter tager man æble og så gelé — for så har man fået tid til at sidde og udfinde sig det bedste stykke af ryggen". Den anden omhandler behandlingen af ost under lignende forhold: "Når man får fadet med osteinretningen ind, vender man sig først til sin dame til højre og siger til hende: Må jeg skære et stykke ost til Dem? — Derefter vender man sig til sin dame på venstre side og siger: Må jeg også skære et stykke ost til Dem? — For så har man fået skåret det tørre af osten, til man selv skal have.

Tro ikke, at vi ikke mindes Bo for andet end det. Bo var en stor personlighed og en ener. I vore dage med tipning hedder det ikke en "ener" mere. Det hedder en "tolver". Det er os jubilare en stor glæde, at vor skole har fået en "Tolder"-lund-Hansen som rektor.

Kære nye rektor! De fylder måske lidt mindre end Bo, men til gengæld har De gjort skolen større. Vi tror, at vor skole går en god tid i møde, — og kunne De så næste år lade en realist hjælpe de to studenter med at hejse flaget, så skal De ikke høre et ondt ord for det.

Nu slår vi da det hele sammen. Vi kammerater siger tak til hinanden, tak til dem, der havde slæbet med os, og tak til vor gamle skole. Vi glæder os over dens ansigtsløftning og nye make-up og ønsker den og alle i den held og lykke!

Skal vi lade den gamle skole med den unge rektor længe leve!

Niels Borch. Frit efter Pino Zac

SANG OG KLANG

Af KAREN ANDERSEN-ROSENDAL

Lige siden eleverne i Roskilde Katedral-skole hed peblinge, har der været et fag, som hed sang. Da skolen blev grundlagt for henved 1000 år siden, var det endda et meget vigtigt fag, som var med til at danne grundlaget for elevernes eksistens i skolen.

Sidste vinter overværede jeg et forældre-møde på skolen, hvor der samtidig blev demonstreret moderne sangundervisning med en mellemskoleklasse. Det fik mig til at tænke på min egen skoletids sangundervisning, og tankerne gik endnu længere tilbage. Jeg spekulerede på, hvordan sangundervisningen mon havde været gennem alle de mange hundrede år, skolen har eksisteret. Ved at granske i gamle skrifter og bøger fandt jeg ud af følgende:

Af skolens disciple kaldtes de ældste degne, de yngre peblinge (d. v. s. lille præst) og eleverne i begyndelsesklasserne primsinkere. Mange af dem var fattige og var henvist til at leve af almisser bortset fra, hvad de kunne tjene ved kirkelige forretninger, såsom at assistere ved bryllupper, barnedåb og begravelser. Men også i selve skoletiden var der megen tid afsat til sang. Om musikken hedder det i en gammel kirkeordinans: „Fra tolv indtil et slaar skulle Børnene ikkun sjunge, at de maa lære aleneste ej af Vane at sjunge, men ret af Konst, ikke heller under enfoldige Noder aleneste, men ogsaa Discant.“

Foruden den samlede skoles kirkegang,

først og fremmest på søn- og helligdage, skulle efter ordinansen „de af øverste Lektier søge Choret“, d. v. s. synge og holde bøn i kirken to gange dagligt. Mortensaften, jule- og nytårs- og helligtrekongersaften gik disciplene rundt i byen og sang salmer og andre til festen passende sange, der accompagneredes af instrumentalmusik, og derfor af borgerne fik de såkaldte Discantpenge, der ofte tilfaldt rektor og lærerne. I en gammel skolelov står der dog: „Aff Discantpengene faar huerchen Hørerne eller Rector noget, men maa selff giffue Disciplene paa de høytidelige Aftener“. Denne form for tiggeri ved borgernes døre blev forbudt ved en forordning i 1739.

Kirkegang og korsang var et væsentligt led i den daglige skolegang, idet ikke alene skolen som helhed overværede de daglige gudstjenester, ved hvilke disciplene besørge- de sangen, men tillige blev der hver dag to gange holdt bøn og korsang, hvortil ikke andre end hørerne og eleverne indfandt sig. Hertil var udtaget særlige Choralister, som det ses af en disciplenprotokol i skolearkivet. Denne ordning varede lige til 1806.

Skolen har også i gamle dage haft sine egne noder og instrumenter, hvortil der var et „kammer“, hvilket vel vil sige et sang-lokale.

Da musikken — såvel sang som instrumen- talmusik — spillede en så stor rolle ved sko-

len for kirketjenestens skyld, var der ved skolen ansat en kantor, der enten kunne være en person for sig eller en af hørerne, som forenede denne gerning med sin anden lærervirksomhed. Således påbydes det i et kongebrev af 1670, hvor der omtales forskellige besparelser: „at der altid en Person holdes, som tilligemed Hørers Platz kand Musiquen betiene och forestaa, widere Bekostning paa en Cantor derved at spare.“

Lige som nu havde skolen i gamle dage sine stipendier, hvortil yderligere kom de uvisse indtægter af disciplenes medvirken ved begravelser, bryllupper og barnedåb. For disse tjenester var der forskellige tariffer, alt efter hvor fornemme de personer var, der havde brug for kordrengenes assistance. Bl. a. står der et sted om brudevielse: „Dersom Brudgommen er af Rang betales 6 Rdl. Ellers 4 Rdl. og 2 Mark. Skeer Copulationen i Huset, da gifves til Scholen, enten den gjør tjeneste eller ey. Og da skal Scholen være forpligtet till at sjunge een dansk Psalme for og efter Copulationen om dette begjæres. Begjæres Music med Instrumenter, saa gifves til Scholen 4 Rdl. og 2 Mark.“

Der var også forskellige takster for begravelser og regler for, hvor mange kordrengene, der skulle synge, efter hvor mange klokker, der blev ringet med. Når der f. eks. blev ringet med alle klokkerne, skulle 16 disciple opvarte med sang. Når der kun blev ringet med to sogneklokker, skulle der være otte drenge, og de, der kun fik ringet med spirklokken, fik kun fire disciple til at synge for sig.

Det har været et større regnskab at holde rede på alle disse kirkeindtægter, men det har sandelig også givet skolens elever meget ekstra arbejde udover timerne og lektielæsningen. Der er ikke blevet levnet dem megen fritid i dagens løb.

* * *

Efterhånden ophørte de kirkelige pligter for eleverne ganske, men sangen og musikken trivedes dog stadig på skolen op gennem tiderne. Således læser man i skolens indbydelsesskrift fra 1874 et afsnit, der hedder:

Sangundervisning (Kantor Hartmann)

Denne meddeles de Disciple, der efter Læ-

rerens Skjøn have Anlæg til Musik. I Undervisningen deltager 15 Discanter, 9 Altister, 6 Tenorister; 6 nyde den forberedende Undervisning. Den aarlige Sangprøve afholdes den 21 Maj.

Senere i samme skrift står der: „Ved Vinterens Begyndelse dannedes en Sangforening af Lærere og ældre Disciple, der talte en Snes Deltagere, afholdt ugentlige Øvelser og kort efter Fastelavn gav nogle firestemmige Sange til bedste ved en Aftenunderholdning i Skolebygningen, ved hvilken Disciplene desuden opførte „Den tredie“ af Hostrup og nogle Scener af Højbergs Julestue. Aftenen sluttede med Dans.“ Der var altså stadig musik på skolen både i timerne og efter skoletid, men nu på et helt andet og mere frivilligt grundlag.

* * *

I min egen skoletid var sangundervisningen igen noget helt andet. Det var bare en enkelt time i ugens løb, og vi betragtede den nærmest som en slags fritime. Der blev sun-

Fra en skolekomedie i tyverne.
Gudrun Hansen og Jørgen Andersen-Rosendal i „De uadskillelige“ af Heiberg.

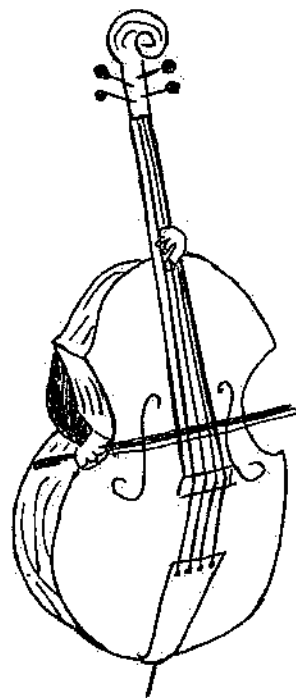
get fædrelandssange og skønsange, som regel enstemmigt og af og til flerstemmigt under store anstrengelser fra lærerens side. Nodelæsning og takt var der ikke noget, der hed. De fleste drenges stemmer gik meget hurtigt i overgang — unaturligt hurtigt syntes man ofte. De blev så erklærede for „Brummere“ og sad bagerst i klassen og læste lektien til næste time eller lavede skæg og ballade. Nogle af pigerne var mærkværdigvis født ganske uden sangstemme, og de blev også indrulleret i de umusikalskes rækker, hvad de absolut ikke var kede af. Tilbage blev kun nogle enkelte, som virkelig kunne lide musik, men det kneb ofte med at holde opmærksomheden vedlige, når kammeraterne sad og morede sig i baggrunden.

Udover den ugentlige sangtime var vores eneste musikalske ydelser lovsangen hver morgen — senere dog kun lørdag eftermiddag og mandag morgen — en præstation, som det bestemt ikke har været nogen nydelse at høre på.

Ved det årlige skolebal blev der spillet komedier af Hostrup og Heiberg med de dertil hørende sange. Det gjorde man også i 1874, så det må vist snarere kaldes en tradition end et musikalsk fremskridt.

Lektor Werner samlede engang et skoleorkester, men det var meget svært for ham at finde det fornødne antal instrumentalister blandt eleverne. Bl. a. husker jeg, at min bror spillede kontrabasstemmen på sin cello. Det var der måske ikke noget at sige til, for det er vist sjældent, at man ser en lille mellem-skoledreng spille på et så stort instrument. Han måtte i givet fald være nødt til at bruge periskop for at se noderne.

På det tidspunkt ville jeg gladeligt have skrevet under på, at danskerne som helhed er en umusikalsk nation. Men efter at jeg har overværet en musiktime på skolen for ganske nylig, har jeg fået mine tvivl. Der er sket en stor forandring med det fag, som i gamle dage hed sang. Nu hedder det musik, og det vil sikkert forbygge mange, at der nu er hele to sanglærere ved skolen. De hedder Håhr og Hauser og gør begge et meget stort arbejde for at bibringe eleverne en god musikforståelse. Arbejdet lettes i en meget væsentlig grad af det nye musiklokale, hvor

der foruden et flygel findes både grammofon og båndoptager. Der er 300 plader og et stort nodearkiv, og til glæde for naboklasserne er der lydisolerede vægge.

Som gammel elev fik jeg lov til at overvære en musiktime hos lektor Håhr med en III g. Det var morsomt at sidde ved et skolebord igen, selvom det var et af de nye moderne, og undervisningen kan man også kalde ny og moderne.

På hvert bord lå tre bøger. Den ene hed „Fællessang“, den anden „Let og muntert for blandet kor“ og den tredje „Masterpieces of Music before 1750“. Det var noget andet end „den lille blå lasede“, som vi havde i min tid. Efter at eleverne havde sunget en svensk og en engelsk sang flerstemmigt, fik de en lektion i musikhistorie fra 1500-tallet. Derefter blev et messeled — et Agnus Dei — gennemgået efter noderne i alle detaljer og motiverne sunget igennem, og tilsidst blev hele messen spillet på grammofon.

Timen sluttede med en jazzplade, saa man kan ikke sige andet, end at der var noget for enhver smag.

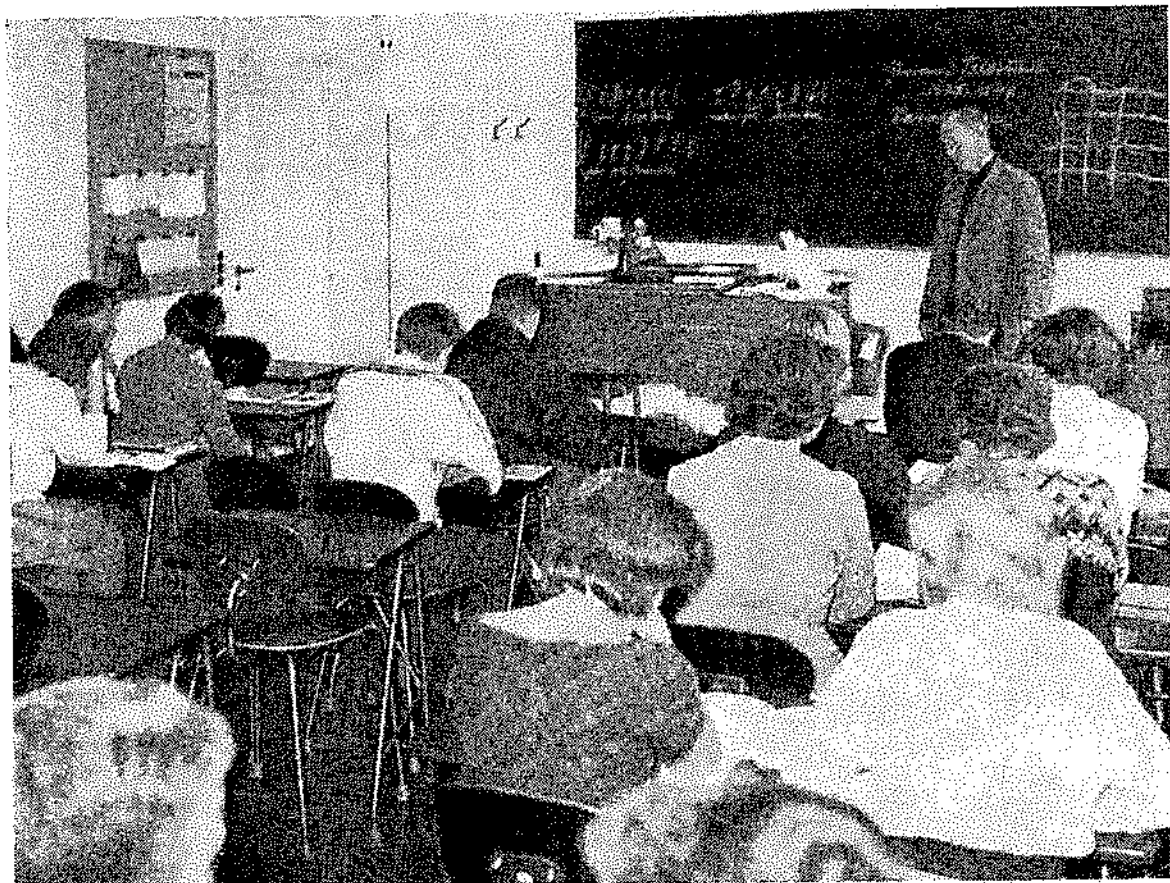
På skolen findes både et mellemskolekor og et gymnasiekor, og for to år siden blev der startet et musikalsk samarbejde med skolerne i Hillerød og Birkerød. Ved juleafslutningen i Domkirken synger skolens kor, og forår og efterår afholdes en koncert på hotel

„Roar“ med kor og orkester. Der er ingen sammensang på skolen mere; men frivillig korsang efter skoletid med stor tilslutning.

Lige fra de første klasser får eleverne en grundig musikundervisning, og det kan få betydning i to henseender, nemlig bibringelsen af musikglæde og ikke mindst at danne et

grundlag for de elever, der senere ønsker at studere musik ved universitetet.

Musiken er sandelig livet op igen på Katedralskolen, men nu er det en frivillig sag, om man vil bruge sin lærdom også udover skoletiden og ikke en tvang som „i de gode gamle dage“. *Karen Andersen-Rosendal.*

Sangtime i det nye lokale.

Døssing 50 år

Alle tiders pedel, Stanley Døssing ved Roskilde Katedralskole, fyldte den 23. september d. å. 50 år og blev hyldet efter fortjeneste ved morgensangen, hvor rektor Tolderlund-Hansen bragte ham en hjertelig tak for hans arbejde ved skolen og priste hans smukke menneskelige egenskaber. Der blev overrakt gaver fra lærerkollegiet, klubben „Hroar“ og eleverne.

Døssing har gennem 20 år lige dygtigt og lige loyalt tjent tre så vidt forskellige personligheder som rektorerne Lauritsen, Fog og

Tolderlund-Hansen og har evnet i hvert enkelt tilfælde at gøre sig til en ven af huset uden at sætte en splint til af sin egen personlighed. Hver rektor får det, som han nu vil have det, medens Døssing forbliver Døssing. Med sin joviale og maskuline charme besejrer han alle. Han er rektors ven, lærernes ven, elevernes ven og Roskildenser-Samfundets ven.

Hyldet og lykønskning med tak for altid beredvillig hjælp, når Roskildenser-Samfundet samles.

Hans Rønø.

Årets jubilarer

Ved redaktør, cand. mag. Povl Engelstoft.

60 års jubilarerne.

Studerterne fra 1899

Clausen, P. G. C., senere *Grif*, grosserer, d. 16. aug. 1954 på Frbg.
Flensborg, L., cand. polyt., d. 21. juni 1920 i Argentina.
Frederiksen, R. E. N. F., sessionslæge i Skagen, d. 23. okt. 1956.
Hegermann-Lindencrone, Cai, teaterchef, d. 11. aug. 1947 i Gentofte.
Hertel, August W., cand. mag., d. 21. maj 1908 i Roskilde.
Fog-Petersen, Johs., fhv. stiftsprovst, Rådmand Steins alle 16 b, Kbh. F.
Skou, Simon, cand. pharm., forretningsfører, Majporten 4, Kbh. S.
Sommerfeldt, C., fhv. politifuldmægtig, Nyborg.
Wismann, B., restauratør, d. 15. jan. 1942 i Kbh.

Realisterne fra 1899

Freitag, S. A., pianofabrikant, Rotachstrasse 23, Zürich 3, Schweiz.
Henrichsen, Hjalmar, dyrlæge, Poppelallé 34, Hareskovby.
Hjorth, T. H. S., professor ved Technical High School, Yonkers, USA, d. 18. maj 1951.
Jensen, N. V., senere *Høiby*, grosserer, fabrikant, d. 11. jan. 1957 i Hvidovre.
Lindstrøm, A., bankkasserer, d. 23. jan. 1935 i Kbh.
Poulsen, Knud, husejer, Algade 62, Roskilde.
Rasmussen, O. F., senere *Ramding*, direktør, d. 24. nov. 1939 i Charl.
Schledermann, Chr., murermester, d. 21. aug. 1958 i Roskilde.
Wintber, Albert, købmand, d. 21. juni 1938 i Roskilde.

Fjerde klasses hovedeksamen 1899

Alefeldt-Laurvig, E. O. S., greve, ritmester, d. 23. aug. 1946 på Turø.
Møller, C. Eckardt, ingeniør, d. 4. juli 1950 i Kastrup.
Michelsen, Knud, fabrikant, d. 3. okt. 1955 i Kbh.
Rostgaard-Nielsen, J. S. S., fhv. stationsforstander, Birkerød.

50 års jubilarerne.

Studerterne fra 1909

Andersen, Viggo, lektor, Eivindsvej 2, Ordrup.
Bendixen, Elna, translatrice, d. 30. nov. 1957 på Frbg.
Fenger, J. F., sognepræst, Glud pr. Horsens.
Hansen, C. Lysholm, landsretssagfører i Slagelse, d. 28. juni 1948 i Kbh.
Hansen, Johannes, kontorchef i Industrirådet, d. 22. dec. 1954 i Kbh.
Hellmers, Knud, forpagter, d. 17. maj 1942 i Roskilde.
Henningsen, V., cand. mag., d. 11. aug. 1941 i Roskilde.
Jensen, Hans, dr. phil., forfatter, d. 6. febr. 1945 i Kbh.
Møller, A. H., tandlæge i Vejle, d. 17. febr. 1937.

Nielsen, Poul Anker Rasch, fuldmægtig i Hafnia, Damhus Boulevard 37, Valby.
Nørregaard, F., læge, Tåstrup.
Pedersen, A., cand. jur., amtsrådssekretær, Tinghuset, Roskilde.
Pedersen, Hemming, plantageejer, Lille Salby pr. Lellinge.
Pedersen, L., senere *Tillitse*, gesandt, Bruxelles.
Scheel, Poul, generalkonsul, Chicago, USA.
Swane, Harald, viceskoleinspektør i Gentofte, d. 13. marts 1947.
Svarre, Kaj, redaktør, Østsjællands Folkeblad, Køge.

Realisterne fra 1909

Augsburg, Ejnar, oberstløjtnant, palæforvalter, Amalienborg.
Beck, Anna K., assistent ved Statsfrøkontrollen, Thyvej 3, Kbh. F.
Blichfeldt, P. G., revisor, N. Frihavnsgade 25, Kbh. Ø.
Børgesen, Inger, nu fru grosserer *Brincker*, Callisensvej 17, Hell.
Dreyer, Ellen, nu fru *Neisse*, Diget 4 A, Holbæk.
Frederiksen, K. L., brygmester i Nykøbing F., d. 1. nov. 1949.
Grymer, Elna, assistent v. Post- og Telegrafvæsenet, d. 22. dec. 1954 på Frbg.
Jensen, N. P. C., *Elligsøe*, postkontrollør, St. Kjeldsgade 2, Kbh. Ø.
Kiersgaard, Helene Suell, nu fru *Forman*, Fjordgårdsvej 11, Holbæk.
Matthissen, Ernst, grosserer, Dronningens Tværgade 27, Kbh. K.
Petersen, H. M., bankdirektør, Frydenstrandsvej 20, Frederikshavn.
Skou, Karen Marie, nu fru tandlæge *Schmith*, Bispensgade 2, Ålborg.
Thiesen, Aksel, overlærer, Ellehøj 22, Hellerup.
Voss, J. H., trafikkontrollør, Kærholmen 5, Vanløse.

40 års jubilarene.

Studenterne fra 1919, nyspr.

Borlund, Linda P., overlærer, Nørre Åby.
Jensen, Edith A., assistent ved K.T.A.S., Borgegdet 15, Roskilde.
Juulsgaard, Hugo, landsretssagfører, Næstved.
Kristensen, Oluf K., afdelingsbestyrer v. Assistenthuset, d. 31. marts 1959 på Frbg.
Lau, Margrethe, bibliotekar, g. m. arkitekt *G. Miltbers*, Tesdorpfvej 40, Kbh. F.
Olesen, Ellen, fhv. kommunelærerinde, Oringe.
Opstrup, Marie, g. m. sognepræst *H. B. Davidsen*, Årestrup pr. Skørping.
Scheel-Jensen, Kaj, landsretssagfører, d. 21. juni 1935 i Skodsborg.
Schledermann, Axel, apoteker, Gesten.
Schultz, Linnea, læge, g. m. læge *Worm*, Ringsted.
Sørensen, Margrethe, prokurist, g. m. ekspedient *Poul Sørensen*, Hovedgaden 65 A, Hedehusene.

Studenterne fra 1919, matem.

Aabling-Thomsen, Hugo, grosserer, Polarvej 13, Hell.
Andkjær, Johannes, læge, Karlslunde, d. 21. april 1955 i Roskilde.
Brødsgaard, Ove, civilingeniør, Egedal pr. Veksø.
Goelé, Poul, civilingeniør, Lindenovsgade 15, Kbh. Ø.
Hølgersen, Valdemar, stadsingeniør, cand. polyt., Valdemarsvej 25, Roskilde.
Klint, Arne J., stud. med., d. 3. febr. 1920 i Kbh.
Lind, Aase C. Leunbach, g. *Schmidt*, lektor, cand. mag., Emdrup Møsevej 12, Kbh. NV.
Madsen, Poul V. K., bankbogholder, Valmøemarken 40, Ålborg.
Mygind, Axel J., oberstløjtnant, kammerjunker, Rønne.
Pedersen, Axel Gabriel, senere *Ejrnæs*, civilingeniør, Chr. X.s Allé 104, Lyngby.

40 års jubilarene.

Forreste række: Fra venstre *Oluf Kristensen, Axel Schledermann, Linnea Schultz, Margrethe Sørensen, Edith Jensen, Kaj Scheel Jensen*. 2. række: *Hugo Juulsgaard, Ellen Olesen, Ove Brodsgaard, Marie Opstrup, Karen Margrethe Sabl, Linda Borlund, Valdemar Holgersen, Sverre Sandø-Pedersen, Grete Lau*. Bageste række: *Poul Madsen, Arne Klint, Johannes Andkjær, Poul Goelø, Aase Lind, Axel Mygind, Per Lang Pedersen, Axel Gabriel Pedersen*.

Pedersen, Peder C. L., senere *Lang*, *civilingeniør*, *entreprenør*, *Stubbedamsvej 10, Helsingør*.
Sabl, Karen Margrethe, *lærerinde*, *Avenavej 14, Maribo*.
Sandø-Pedersen, Sverre, *fuldmægtig*, *cand. polit.*, *Håbets Allé 10, Lyngby*.

Realisterne fra 1919.

Bendtsen, Christian H., *fabrikant*, d. 22. sept. 1945 i *Hell*.
Edsberg, Theodor, *vistnok i Argentina*, *nøjagtig adresse kan ikke skaffes*.
Hammer, Arne, *grosserer*, *Thorvaldsensvej 10, Kbh. V*.
Hansen, Bodil Bekker, *assistent u. Kbh.s magistrat*, *Gudenåvej 11, Kbh. F*.
Henningsen, Agnes E. D., *frk.*, *Hollænderdybet 34, Kbh. S*.
Jensen, Gudrun K., nu fru *Gudrun Pedersen*, *Ibsensvej 14, Odense*.
Koejoed, Chr. Alb., *forpagter*, *Skovlandshuset pr. Hadsten*.
Larsen, J. Vagn O., *kontorchef i Akts. Det forenede Olie Kompagni*, *Fredensvej 24, Charl*.
Larsen, Viggo L., *gårdbestyrer*, *Søndergade 84, Viby Sj*.
Nielsen, Inga, *g. m. læge Børge Scheibel*, *Skovvej 5, Ballerup*.
Olsen, N. Emil, *sekretær for Roskilde skatteråd*, *Kastelsvej 15, Roskilde*.
Opstrup, Mette M., *sygeplejeelev på Bispebjerg hospital*, d. 31. dec. 1924.
Porsdal, Helge, *prokurist i Nationalbanken*, *Kongebakken 16, Roskilde*.

Schultz, I. Marie E., g. m. gårdejer *Aksel Krumm Knuthsen*, Skovhøjgaard, Ourø.
Sørensen, Margrethe Pugdahl, nu fru *Simonsen*, Søbakken 35, Charl.
Tholstrup, Erik, biografdirektør, Middelfart.
Tønnesen, A. Erik, proprietær, Bjerringgård pr. Haderslev.
Valentiner, Gerda J., overlærer, Martinsvej 6, Kbh. V.

25 års jubilarene.

Studerterne fra 1934, nyspr.

Balslev, Jørgen, sognepræst i Skamby.
Biering-Sørensen, Ingrid, nu fru *Heuer*, tandlæge, Espegaardsvvej 17, Århus.
Christiansen, Else, D. B., nu fru *Kaj Lund*, Køgevej 16, Tåstrup.
Christophersen, Knud V., læge, Dalgas Boulevard 27, Kbh. F.
Frederiksen, Inge B., nu fru *Ruders*, translatrice, Østerbrogade 151, Kbh. Ø.
Hansen, Poul O. V., sparekassedirektør, cand. jur., Holstebro.
Heuer, Svend, adjunkt, Espegaardsvvej 17, Århus.
Jensen, Ester, nu fru *Syberg*, overlæge, Viborg.
Jensen, Ina A., nu fru *Forman*, Dragerup pr. Holbæk.
Jørgensen, Johanne Marie S., nu fru *Hamilton Therkildsen*, Kronprinsessegade 44, Kbh. K.
Nielsen, Elise Margrethe, nu fru *Jacobi*, Gl. Kongevej 124, Kbh. V.
Nyebøe, Ellen, nu fru *Gellert*, Købkesvej 61, Ålbørg.
Schledermann, Ruth, sundhedsplejerske, Mårsø.
Schönau, Gertrud E. G., cand. pharm., Strandvej 114, Hell.
Tbiesen, Karen, kommunelærerinde, Præstøvej 13, Næstved.
Yde, Aage, ekspeditionssekretær i landbrugsministeriet, cand. jur., Niels Juelsgade 15, Kbh. K.
Ørum, Elna, cand. mag., Ringstedv. 44, Roskilde.

Studerterne fra 1934, matem.

Christoffersen, Erik, brygmester, Slotsbryggeriet, Odense.
Grønholt-Pedersen, Helge, dyrlæge, Forlev st.
Jacobsen, Carl Holger A., restauratør, Bymarken 60, Roskilde.
Løve, Svend E. N., cand. pharm., Bredesvinget 32, Virum.
Olsen, Ole Mabrt, skovrider, Skørringe pr. Eskilstrup.
Parbo, Konrad H., overingeniør, Hørhavevej 54, Højbjerg, Århus.
Petersen, Niels Em., isenkrammer, Jyllandsg. 5, Ringsted.
Poulsen-Hansen, Peder G., civilingeniør, Livjærgegade 22, Kbh. Ø.
Rex-Petersen, Kai, kaptajn i flåden, St. Pauls Plads 2, Kbh. Ø.
Sørensen, Gustav, reklamekonsulent, Heslegårdsvvej 10, Hell.

Realisterne fra 1934.

Balslev, Hanne S., g. m. gårdejer *Knudsen*, Byskovvej, Slagelse.
Brøchsgaard, Ellen Margrethe, nu fru *Saksø*, Plantagevej 4, Hasseri, Ålbørg.
Brønnum, Erik H., salgschef, Nyhavn 38, Kbh. K.
Carstensen, Erik O. O., assurandør, H. D., Klostervang 21, Roskilde.
Clausen, Ebba E. Rye, g. m. tandlæge *H. Nielsen*, Grundtvigsvej 4, Nykøbing S.
Frederiksen, Axel Helmer, ingeniør, Fælledvej 16, Roskilde.
Guldbørg, Ove, direktør, cand. polyt & jur., Skovvangen 18, Charl.
Hansen, Anne Grethe B., gift *Harder*, Viktoriagade 11, Kbh. V.
Hansen, Arne A., nu *Reitov*, kriminalbetjent, Henrik Nielsensvej 6, Roskilde.
Hansen, Søren Bjerg, repræsentant, Birkevej 8, Hedehusene.
Heerfordt, Elisabeth, g. m. biskop *Dons Christensen*, Bispegården, Ribe.

Heltborg, Frits Aa., repræsentant, Lundtofteparken 15, Lyngby.
Hoff-Møller, Kirsten, g. m. manufakturhandler *Dam*, Algade 73, Vordingborg.
Jørgensen, Viggo, forvalter, Vestergade 56, Roskilde.
Larsen, Poul Hartvig, landbrugs lærer, Landboskolen, Lyngby.
Lyhne, Lily G., g. m. overingeniør *Helge Christiansen*, Bakkehuset, Frederiksborgvej, Roskilde.
Madsen, Kai V., viceskoleinspektør, Isefjordsvej 11, Holbæk.
Nielsen, Svend Volmer, prokurist, Allehelgensgade 11, Roskilde.
Olsen, Poul, overstyrmand, adr.: regnskabschef Hans H. Olsen., H.D., Aabrinken 116, Virum.
Petersen, Aase Th., gift *Sørensen*, adr.: arkitekt Th. Petersen, Lindevej 4, Tåstrup.
Petersen, Anna Wedele, nu *Wedele*, oversygeplejerske, Godthåbsvej 85, Kbh. F.
Petersen, Ellen J. M., g. m. bagermester *Balle Nielsen*, Gundsømagle Mølle pr. Roskilde.
Petersen, Uffe V., direktør, Vindingevej 65 C, Roskilde.
Sandfuss, Iven J., bankkasserer, Vindingevej 65 C, Roskilde.
Schreiner, Ebba L., g. *Støngaard*, Ved Kirkebjerg 1, Glostrup.
Schrøder, Agnete M., g. m. bankassistent *Hansen*, Møllehusvej 45, Roskilde.
Winther, Erik Chr., fuldmægtig, Skomagergade 3, Roskilde.

Til dimittenderne 1959

Hvis Roskildenser-Samfundet skal leve videre, må det stadig have tilgang, og disse linjer er derfor en appel til årets afgangshold om indmeldelse.

Det er både billigt og let at blive medlem. Foran i bladet ligger et indbetalingskort, som udfyldes med navn, adresse, afgangshold og

beløbet 5 kr., som afsendes. Dermed er alt i orden, og hvert år kommer så indkaldelse til vore fester, hvor kammerater sætter hinanden stævne, samt „Roars Kilde“, fyldt med minder og nyheder om vor gamle skole.

Velkommen som medlem af Roskildenser-Samfundet.
Bestyrelsen.

Generalforsamlingen 1. november 1958

Har det ærværdige Roskildenser-Samfund, et af landets største elevsamfund med over et tusind medlemmer, mulighed for fortsat at eksistere? Eller hænger dets liv i en tynd tråd? Jeg synes ikke, at fremtiden tegner sig alt for lyst, når vi med et stagnerende medlemstal har stadig stigende udgifter, først og fremmest til spisningen ved rusfesten på grund af de store afgangshold af studenter, udtalte formanden, *Hans Rønø*, på den årlige generalforsamling.

Generalforsamlingen, der som altid blev holdt i Katedralskolens festsal, fik som følge af formandens pessimistiske udtalelser om fremtiden et livligt forløb, idet flere af medlemmerne tog de fremsatte synspunkter op til diskussion, under hvilken der blev anvist veje, som kunne føre til en øget medlemstilgang samt en nedsættelse af de store udgifter til festerne.

Formanden, *Hans Rønø*, bød velkommen til generalforsamlingen og i særdeleshed til rektor *G. Tolderlund-Hansen*, som overtog dirigenthvervet. I sin beretning omtalte formanden sidste års rus- og jubilæumsfest samt rusfesten i sommer. Han rettede en varm tak til redaktøren af „Roars Kilde“, musikpædagog *Karen Andersen-Rosendal*, for den udmærkede måde, hun redigerede samfundets årsskrift på.

Der arbejdes i øjeblikket på at skrive skolens historie, idet denne opgave er overdraget dr. phil. *Ada Bruhn-Hoffmeyer*, som vil have værket færdigt i 1960, det år, hvor skolen efter de hidtil foretagne beregninger kan fejre sit 1000 års jubilæum. Det vil blive en morsom levende skolehistorie på 2—300 sider.

Senere i beretningen kom formanden ind på medlemstallet, som ved sidste generalforsamling var på 1055, medens det nu er på 1091, hvoraf der er 44 restanter, således at der er en reel tilbagegang på 8 medlemmer, og dette til trods for, at stadig større årgange af studenter forlader skolen. Medlemstallet har faktisk i den sidste halve snes år stået på det nuværende niveau, og det er denne kendsgerning, der førte formanden ind på de ovennævnte overvejelser om Roskildenser-Samfundets fremtid.

Rønø sluttede sin beretning med at mindes de i årets løb afdøde medlemmer.

Landsretssagfører *Svarre Nielsen* aflagde beretning om studie- og uddannelsesfonden, der for fremtiden skal hedde studie- og uddannelsesfonden ifølge de nye vedtægter, der blev vedtaget på generalforsamlingen. Der er kun ydet fire nye lån på ialt 8.000 kr. i det forløbne år, og *Svarre Nielsen* udtrykte sin forundring over, at ikke flere forsøgte at opnå lån i fonden, da de betingelser, der bliver stillet for lånets ydelse, er yderst lempelige. Der er i øjeblikket 29 lån ude, og de fordeler sig på følgende fag: 1 jurist, 6 polyt.er, 1 mag., 7 medicinere, 3 veterinærstuderende, 2 polit.er, 2 tandlægestuderende, 2 seminarieelever og 5 diverse.

Efter de to beretningers aflæggelse var der lejlighed til at kommentere disse. Landsretssagfører *Svarre Nielsen* nærede også ængstelse for, at Roskildenser-Samfundet var inde i en stagneringsperiode. Han udkastede den idé, at foreningen burde købe nogle præmieobligationer. Måske kunne man være heldig.

Installatør *Knud Svarre Nielsen* henstillede til rektor og lærerkollegiet om at agitere for foreningen. Han kunne i lighed med den foregående taler ønske sig en kontingentforhøjelse.

Dyrlæge *Svend Thorsen* kunne tænke sig en tryksag sendt ud til de gamle elever, der ikke har meldt sig ind i Roskildenser-Samfundet.

Der blev endvidere fremsat korte bemærkninger af bygningsinspektør *Folmer Andersen*, Charlottenlund, samt af direktør *Poul Harboe*, København.

Derpå tog rektor *Tolderlund-Hansen* ordet: — Vi fra skolen vil med den største beklagelse se på, at Roskildenser-Samfundet bliver svækket. Det er et spørgsmål, om de fester, samfundet holder, virker tilstrækkelig dragende på de unge af i dag. De ønsker at komme sammen under mindre konventionelle former. Jeg kan godt se, at Roskildenser-Samfundet ikke kan blive ved med at holde de store rusfester uden en dag at gå fallit, og vi burde måske tage op til overvejelse, om ikke foreningen og skolen i fællesskab i stedet for

skulle lave en fest. Der bør sikkert ske en demokratisering af festerne, f. eks. i den retning, at det ikke skulle være nødvendigt at møde i smoking eller mørkt tøj. Mange føler, at Roskildenser-Samfundet er for eksklusivt.

Lektor *Sv. Johannsen* ønskede ikke rusfesterne afskaffet, men gav ellers rektor ret i, at foreningens fester måtte underkastes en demokratiseringsproces.

Svarre Nielsen: — Skal vi demokratisere i form af at slække på traditionerne, vil jeg melde fra. Hvorfor skal vi imødekomme den dovenskab, at mange af medlemmerne ikke gider trække i festtøjet. Den intimitet og den følelse af frimureri, som Roskildenser-Samfundet har givet, skal vi bevare.

Formanden svarede på indlæggene. Skal der demokratiseres, må det være rusfesten, men derimod ikke jubilar- og stiftelsesfesten.

Regnskabet blev forelagt af formanden, da

foreningen ikke for tiden har nogen kasserer, men derimod en forretningsfører, revisor *Leonhard Jørgensen*, som ikke er medlem af bestyrelsen. Af dette fremgik det, at Roskildenser-Samfundet har en formue på godt 92.000 kr., heraf alene ca. 72.000 i studie- og uddannelsesfonden.

Der blev forelagt nye og mere enkle vedtægter. De blev paragraf for paragraf gennemgået af Rønø og enstemmigt godkendt af forsamlingen.

Til bestyrelsen genvalgtes teaterinspektør *Holger Rørdam*, musikpædagog *Karen Andersen-Rosendal*, stud. mag. *Kirsten Freil*, landsretssagfører *Svarre Nielsen*, lektor *Sv. Johannsen* og fuldmægtig, cand. jur. *Birthe Juul*.

Bankfuldmægtig *Poul Mortensen* genvalgtes til revisor.

Den langvarige generalforsamling sluttede med et leve for dirigenten.

Roskildenser-Samfundets vedtægter

§ 1. Formål.

Foreningens formål er at vedligeholde forbindelsen og styrke sammenholdet mellem gamle elever fra Roskilde Katedralskole, at yde studie- og uddannelseslån til medlemmer samt at fremme, hvad det tjener til ære og gavn for skolen.

§ 2. Medlemskab.

Som medlem kan optages enhver tidligere elev fra Roskilde Katedralskole samt ethvert siddende eller afgået medlem af skolens lærerkollegium.

§ 3. Medlemsbidrag.

Det årlige medlemsbidrag er 10 kr., dog kun 5 kr. de første 8 år efter afgang fra skolen.

Livsvarigt medlemskab opnås ved betaling af 100 kr. én gang for alle.

§ 4. Bestyrelse.

Foreningens bestyrelse består af 11 af generalforsamlingen for 2 år ad gangen valgte medlemmer, hvoraf årligt afgår skiftevis 5 og 6.

§ 5. Regnskabsår.

Foreningens regnskabsår er fra 1. august til 31. juli.

§ 6. Revision.

Foreningens årsregnskab revideres af 2 af generalforsamlingen for 2 år ad gangen valgte revisorer, af hvilke 1 afgår hvert år.

§ 7. Midler.

Foreningens midler administreres af bestyrelsen under ansvar for generalforsamlingen.

Uden generalforsamlingens tilladelse må grundfonden ikke nedbringes under 1000 kr.

Foreningens værdipapirer noteres til ihændehaver og deponeres i Roskilde Sparekasses åbne depot med påtegning, at der til disposition kræves underskrift af 3 bestyrelsesmedlemmer.

§ 8. Generalforsamlingen.

Foreningens højeste myndighed er generalforsamlingen, der afholdes om efteråret og indkaldes af bestyrelsen med 14 dages varsel.

Dagsordenen fastsættes af bestyrelsen.

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, må forud indsendes til bestyrelsen.

Beslutninger på generalforsamlingen tages ved simpel stemmeflerhed, dog fordres til ved-

tagelse af vedtægtsændringer en majoritet på $\frac{2}{3}$ af de mødtes stemmer. Til opløsning af foreningen kræves vedtagelse på 2 på hinanden med 2 måneders mellemrum følgende, særlig hertil indvarslede generalforsamlinger med $\frac{4}{5}$ af de mødtes stemmer på begge generalforsamlinger.

Ekstraordinær generalforsamling afholdes enten efter bestyrelsens bestemmelse, eller når skriftlig begæring herom fremkommer fra mindst 30 medlemmer, og bestyrelsen skal da inden 14 dage foretage fornøden indkaldelse med 8 dages varsel.

§ 9. Studie- og uddannelsesfonden.

Studie- og uddannelseslån må som regel ik-

ke overstige 2000 kr. Af lånene svares en lav rente, der fastsættes af bestyrelsen. Lånene ydes mod passende sikkerhed, men bestyrelsen kan fravige dette krav i særlige tilfælde. Lånene må være afviklet i løbet af 8—15 år, afhængigt af tidspunktet for optagelsen.

Undtagelsesvis kan der ydes støtte til nødlidende medlemmer.

§ 10. Opløsning.

I tilfælde af foreningens opløsning, overgår dens midler til Roskilde Katedralskole, at uddele som legater til dimittender.

Således vedtages på generalforsamlingen den 1. november 1958.

Stiftelses- og jubilarfesten

Lørdag d. 1. nov. havde Roskildenser-Samfundet indbudt til jubilar- og stiftelsesfest med spisning og efterfølgende dans på hotel „Prinsen“. Det blev som sædvanlig en af de helt store aftener i hotellets hyggelige og minderige sal, og festen vil sikkert blive husket som en af de mest muntre i foreningen i mange år.

Da den festklædte forsamling havde indtaget deres pladser, blev der budt velkommen af formanden, der specielt rettede en velkomst til rektorparret *Tolderlund-Hansen*, æresmedlemmerne, fru *Emmy Werner*, teaterinspektør *Holger Rørdam* og redaktør, cand. mag. *Poul Engelstoft*, samt til jubilarerne, hvoraf der var mødt 57 af 97 mulige, og heriblandt en 60 års jubilar, bogholder *P. M. Rasmussen*, Helsingør.

Der blev under middagen holdt en lang række taler. Først tog rektor *Tolderlund-Hansen* ordet, idet han bl. a. udtalte, at mange jubilarer sikkert har den følelse, at da de gik i skole, var der skole til, thi da lærte man noget. Det skal indrømmes, at livet i dag er mere broget, og at kundskaberne er mere mangfoldige. For os lærere gælder det om pædagogisk at finde noget midtsamlende, som kan føre eleverne ind i den akademiske kultur. Hver 14. dag samlers vi de sproglige og matematiske gymnasieelever til en kulturtime, hvor de får lejlighed til at høre et foredrag,

som interesserer begge retninger. Vi vil gerne sende eleverne ud i livet rodfæstet i vor fælles kulturtradition, men samtidig udrustet med den fornødne faglige viden.

Jeg har, fortsatte rektor, aldrig i min tid som lærer været med til sådanne fester, som vi fejrer her i Roskildenser-Samfundet. Jeg synes, at det er meget inspirerende at møde disse gamle elever, og jeg håber, at det må lykkes at holde foreningen ung og levende, så den fortsat kan danne en levende baggrund for det arbejde, der udføres på skolen.

Efter rektors tale blev de tilstedeværende jubilarers navne læst op, og traditionen tro talte derpå repræsentanter for de jubilerende årgange. Talerne var bogholder *P. M. Rasmussen*, Helsingør (4. klassens hovedeksamen 1898), direktør *Poul Harboe* (student 1908), prokurist *A. Harrekilde* (student 1918), fabrikant *Regnar Jørgensen* (realist 1918), civilingeniør, dr. techn. *Eigil Eittrup Petersen* (student 1933) og boghandler *Bent Flensborg* (realist 1933). Der blev under middagen endvidere talt af teaterinspektør *Holger Rørdam*, lektor *Sv. Johannsen* og landsretssagfører *Svarre Nielsen*.

Da kaffen var drukket i de tilstødende lokaler, blev der spillet op til bal, som blev indledt med polonaise. Derved blev dansgulvet straks fuldt besat, og det blev det ved med at være resten af aftenen.

Translokation og dimittendfest

Translokationen var i år begunstiget af det ualmindeligt skønne sommervejr. Efter at man i de sidste år har måttet krybe i ly for regnen i hotel Roars store sal, kunne man i år atter være i skolegården, som er den naturlige ramme om denne store begivenhed. Studenter, realister, alle skolens øvrige elever, lærerne og forældrene sad tæt rundt om skolegårdens dejligt sommergrønne lind.

Mens alle rejste sig op, holdt studenter og realister deres indtog med skolens fane i spidsen, og kort efter bød rektor *Tolderlund-Hansen* velkommen. Han nævnte, at der var adskillige jubilarer som gæster, blandt andre en del 40 års jubilarer, der ønskede at overvære skolens højtidssdag. Efter at man havde sunget „Den signede dag —“, talte rektor til de unge dimittender. Talen refereres andetsteds i bladet. Derefter sang man den traditionelle „Hvor Isefjordens bølger“, og så uddelte rektor de

mange eksamensbeviser med et håndtryk til hver af eleverne.

Rektor uddelte også en lang række legater, stipendier og bogpræmier, og Roskildenser-Samfundets formand, *Hans Rønø*, overrakte Roskildenser-Samfundets legat til realist *Birgit Møller* samt Ahlefeldts legat til student *Frede Jensen*.

Endelig bragte rektor *Tolderlund-Hansen* en tak til lærerkollegiet for godt samarbejde i det forløbne år samt en tak til forældrene, skolens venner, skolenævnets repræsentanter og Roskildenser-Samfundet.

Student *Jan Pedersen*, der havde modtaget legatet for godt kammeratskab, var af kammeraterne udpeget til at tale for rektor og skolen. Det er med både vemod og glæde, sagde han, at vi i dag tager afsked. Men det er ikke med sorg, for det ville stride mod ungdommens natur at græde over at have nået den ærvær-

Skoletiden er slut. Der startes ud i livet.

dige alder af 19 år. Vi ser ikke tilbage på gymnasietiden som tre forbandede år, men føler det som et privilegium at have fået lov til at gå i denne skole med de rige traditioner. Lærerne har stilet mod en personlig kontakt, der er lige så vigtig som undervisningen. Jeg vil takke rektor og lærerne for de tre gode år.

Translokationen sluttede med, at man i stedet for den sædvanlige „Rask af sted nu“ sang „Som en rejselysten flåde“. Nyt var det også, at man derefter alle gik ud på Domkirkepladsen, hvor de 66 nybyggede studenter steg op i fire løvsmykkede hestevogne, der ventede udenfor skolen. Der blev råbt drønende hurraer for skolen, hvorefter turen gik to gange rundt om torvet, inden vognene forsvandt videre ud i byen på den køretur, som er en af livets bedste.

Det var en meget festlig afslutning på translokationen.

— — —

Den 22. juni — den dag, da studenterne havde været oppe i det sidste fag — havde Roskildenser-Samfundet og Katedralskolen i fællesskab indbudt dimittenderne til fest sammen med deres forældre og lærerne. Da alle gæsterne var forsamlede i „Prinsen“s store sal omkring det festligt dækkede bord, kom rektor ind i spidsen for studenterne og realisterne, til fods direkte fra rektorboligen, hvor rektorparret havde ønsket de unge til lykke i vin og kager. Der var mødt 220 mennesker, og det blev en meget vellykket fest.

Rektor, hvis datter var blandt studenterne, bød velkommen til „alle de andre“, for dimittenderne havde han budt velkommen hjemme hos sig selv. Jeg er ganske overvældet, sagde han, over den store tilslutning, og jeg takker Roskildenser-Samfundet, fordi det har hjulpet os med arrangementet af denne fest. Det er skolens dimittendfest og samtidig Roskildenser-Samfundets rusfest, som vi her slår sammen. I aften skal de unge bare være glade over, at de er sluppet igennem skærsilden, så vi sammen kan få en fornøjelig fest.

Aftenens dirigent var formanden, *Hans Rønø*, der som sin første opgave overrakte Oxholms legat til student *Valdemar Christensen*, 3. mn. a.

Af studenterne var der mødt 66, hvilket vil sige det fuldtallige hold, men desværre var der

kun 5 realister af et hold på 36, hvilket var meget beklageligt, da man i Roskildenser-Samfundet gerne ville have budt samtlige dimittender velkomne i foreningen. Vi håber på bedre tilslutning næste år.

På Roskildenser-Samfundets vegne talte landsretssagfører *Børge Svarre Nielsen*. I dag for 34 år siden, sagde han bl. a., blev jeg selv student fra Katedralskolen. Det var i en vanskelig efterkrigstid, og det er det også i dag. Men der er den forskel, at nu har vi ikke arbejdsløshed, alle har overflod, vi rejser og flyver ud i verden og ud i verdensrummet, men medaljen har altid to sider. I 1931 havde vi et åndeligt liv med mange kulturstrømninger. Indenfor teatret og kunsten trivedes livet, og litteratur og poesi stod højt. Og hvordan ser det så ud i dag? Der er ikke mange, der interesserer sig for politik og politiske diskussioner mere. Vi får bare det hele ud af en mekanisk kasse uden at anstrenge os. Det ene teater lukker efter det andet. Og kunsten? Man tager en klump ler, hvori man slår en knytnæve, og så er det en statue. En stump gammelt jern skal forestille Afrodite eller Venus.

Jeg mener, at vi er kommet ind i en blindgade. Tiden er åndløs og materiel. Vi har spændt os selv for statens vogn. Hvor er det frie menneske? Det såkaldt frie menneske er efter min mening mere ufrít end nogensinde. Hvad kan der gøres? Vi på 50 og derover har måske spillet fallit, men nu er det de unge, der sidder her, som skal føre tiden videre. Jeg håber, at I vil føre tiden tilbage — ikke materielt, men åndeligt — til de gode gamle dage, hvor vi frydede os over „solguld, månesølv, fuglesang og bækkens rislen“. Det er jer unge, der skal danne fremtiden i denne jet- og -reaktionsalder. Tænk ikke alene på de materielle goder. Vi mennesker lever ikke for at arbejde, men arbejder for at leve. Jo højere bjerge, jo større udsyn. I skal ikke sky nogen anstrengelser for at komme op.

I Roskildenser-Samfundet kan I så mødes og hvile ud. Ved at mødes her får man kammeratskabet frisket op uden rang og stand.

Svarre Nielsen sluttede med et leve for kammeratskabet, som trives så godt i Roskildenser-Samfundet.

Fra skolen talte lektor *Whitta Jørgensen*,

som blev hilst med stormende klapsalver, da han rejste sig. Hans tale, der vakte stor begejstring, bringes et andet sted i bladet.

Traditionen tro blev alle de unge dimittender derefter kommanderet op at stå på deres stole, så de tilstedeværende kunne hylde dem.

Viceskoleinspektør *Kjeldgaard Olsen* talte for forældrene. Han takkede lærerne for den „karruseltur“, som skolelivet nu er, og fordi de havde taget sig af de unge i deres brydningstid. Tak ikke alene for læretiden, men eleverne har fået meget ud over den almindelige lærdom. Måske blev resultatet af turen ikke helt, hvad hver især havde tænkt sig, men vi forældre er i hvert fald tilfredse.

Dir. *Niels D. Kemp*, der var far til en af studierne og selv student fra skolen, bragte en hilsen fra skolenævnet, der er bindeled mellem skolen og forældrene, og takkede rektor *Tolderlund-Hansen* for det store arbejde, han udfører.

For studenterne talte *Kirsten Vecht*, 3. nsb. Hun rettede en tak til lærere og forældre,

der alle har en stor andel i, at studenterne nu havde fået huen. I samfulde tre år, sagde hun, har de badet os i visdommens kilde. De har givet os en fond af viden, som vi nu kan bygge videre på. Det er velbegrundet, at vi studenter udbringer et leve for skolen, lærerne og forældrene.

Rønø sluttede talernes række med at minde om, at man meget gerne ser dimittenderne som medlemmer af foreningen. Skolen vil sikkert savne de udgående elever, men han syntes, at de en gang imellem burde vende tilbage til de hyggelige fester i Roskildenser-Samfundet for at genopfriske skoletiden.

Den gode stemning under middagen blev yderligere forhøjet af tre sange, hvoraf den ene var forfattet af rektor i dagens anledning. Rektor havde tillige udtænkt en spøg med to forskellige ekstrastile til studenterne, hvoraf han under stor munterhed oplæste besvarelserne.

Efter middagen var der bal, som blev indledt med en festlig polonaise anført af rektor.

Uddrag af rektors translokationstale

Som udgangspunkt for det, jeg gerne vil sige til jer i dag, har jeg en historie om en gammel kineser. Den blev fortalt sådan af vismanden *Chuang Tse* for halvtredie tusind år siden:

Da *Tse Gung* engang kom gennem egnen nord for *Han-floden*, så han en gammel mand, der arbejdede i en urtehøve. Den gamle havde gravet nogle render, og gennem dem ledede han vand ud over haven. Det gik kun langsomt, for han måtte hente vandet i en brønd og bære det i et kar hen til renderne. Meget blev det ikke til, skønt han sled og slæbte.

Da *Tse Gung* havde kigget lidt på det, sagde han: „Der findes et apparat, hvormed man på én dag kan fylde 100 grøfter med vand. Og det volder næsten ingen besvær. Hvorfor bruger du ikke det?“

Havemanden så på *Tse Gung* og spurgte: „Hvad er det for et?“

Tse Gung forklarede: „Man tager en stang af træ. Den gør man tung i den ene ende og let i den anden; med den kan man øse vand op i strømmen. Det kaldes en vippebrønd.“

Den gamle så først sur ud. Men så sagde han smilende: „Jeg hørte min lærer sige: Når et menneske bruger maskiner, foretager han sig alting maskinmæssigt og får et maskinhjerte. Når man har et maskinhjerte, går den rene enfold tabt. Den, der har mistet sin rene enfold, bliver usikker i sin sjæl. Usikkerhed i sjælen forliges ikke med det sande i tilværelsen. Det er ikke, fordi jeg ikke kender det apparat, du snakker om; men jeg ville skamme mig ved at bruge det.“

I synes måske, at det er en dum gammel kineser. Han skulle have levet i Kina i dag, så skulle han have fået noget at mukke over.

Det er ikke simple vippebrønde, der holder deres indtog nu, men kraftstationer med mægtige turbiner, hele den moderne teknik med al dens produktionskraft, al dens komfort.

Jeg vil nu alligevel gerne med den gamle kineser i hånden sige til jer:

I er børn af en teknisk tid! Gå nu ikke hen og få maskinhjerner!

Vist er I børn af en teknisk tid. Den anden renæssance, kaldes den af nogle. Aldrig har verden oplevet en så rivende udvikling på så få årtier: flyvning, fjernsyn, atomkraft, rumforskning — for blot at nævne et par ting i

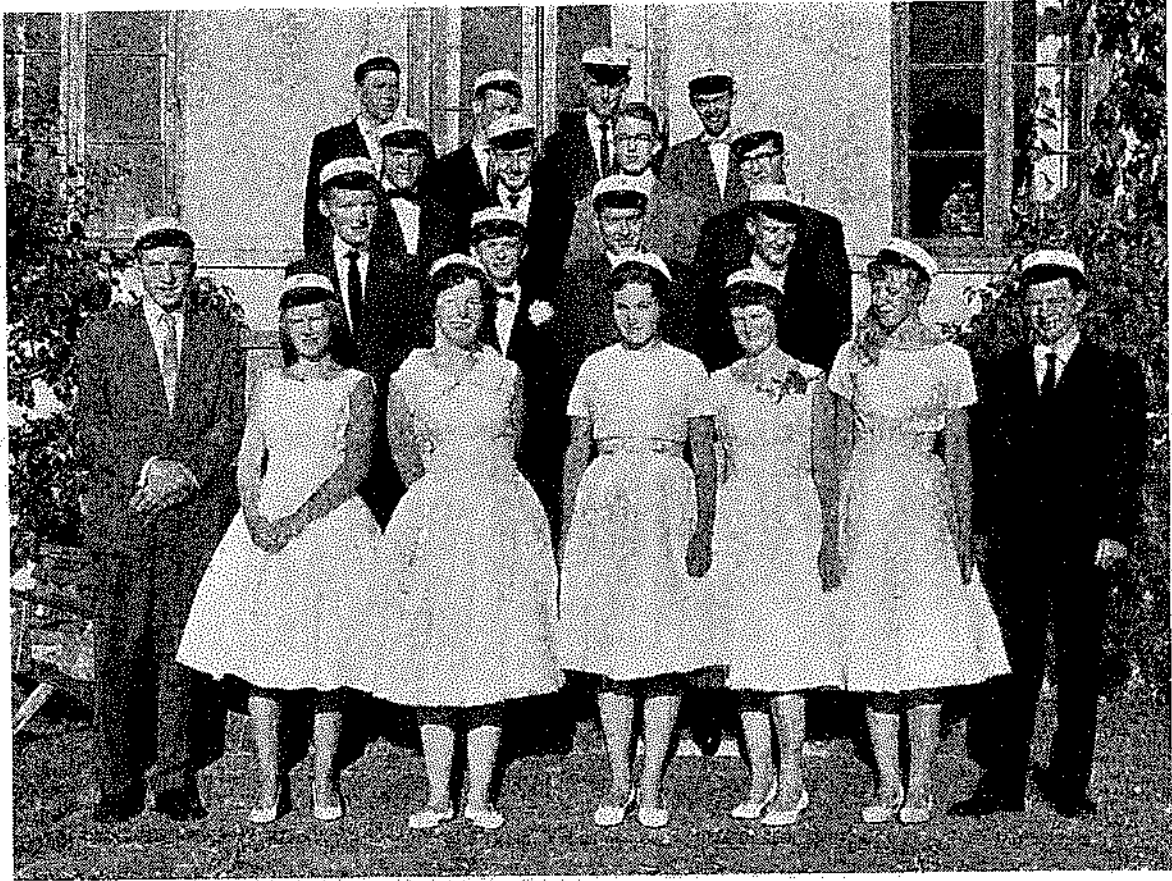
flæng. Og vi har grund til at vente en fantastisk acceleration i udviklingen de næste årtier. Det er så spændende, det vi står midt i, at man måtte være en sær natugle, om ikke man brændte efter at få at se, hvad den nærmeste fremtid yderligere vil bringe. Man ville også være utaknemlig, hvis man ikke indrømmede, at den moderne teknik har gjort ens daglige tilværelse yderst komfortabel.

Men samtidig kan det ikke nægtes, at sjæleligt er det svært for mange at følge med i teknikens triumftog. Den rene enfold, kineseren talte om, er ikke højt i kurs. Den usik-

Årets dimittender

III mn. a: Forreste række: Birgitte Källsvøm. Bodil Katrine Pedersen, Glostrup. Ann-Louise Hansen, Frederiksberg. Birgitte Jørgensen, Borup. Inge Hansen, Borup. Elsebeth Pedersen, Greve. Inge Lundsgaard. 2. række: Christian Schwartzbach, Køge. Ivan Steffen Rasmussen. Ole Benzen, Taastrup. Torsten Heuser. Otto Sv. Beck Pedersen, Ringsted. Tredie række: Ole Zacchi, Køge. Bent Grøndahl Bidstrup, Taastrup. Valdemar Christensen, Ringsted Jørgen Refsbæk Poulsen, Køge. Jørgen Sørensen, Havdrup. Annie Christiansen, Ringsted (er ikke med).

III mn b: Forreste række: *Bent Andersen, Taastrup. Annette Kemp. Birthe Pedersen, Køge. Elisabeth Høyer-Kruse, Lejre. Hanne Juul Nielsen, St. Hedinge. Gerd Jønsson, Hvidovre. Otto Hesselbjerg Pedersen.* 2. række: *Henning Jensen. Jens Juul Gadgaard Nielsen, Glostrup. Leif Bogb. Ove Herman Forné.* 3. række: *Arne Holm, Tølløse. Flemming Svend Molin. Børge Tværgaard Andersen, Hedehusene. Jan Ove Petersen, Taastrup.* 4. række: *Niels Busk Hansen. Arger Svane. Jørgen Erik Eriksen, Hedehusene. Thorsten Thygesen, Tølløse.*

kerhed i sjælen, han frygtede, har fået tag i mange moderne mennesker.

Det har sikkert mere end én grund.

Når naturvidenskaben vinder ny indsigt på et eller andet område, må mennesker slippe deres tilvante forestillinger, og det gør tit ondt. Det gjorde ondt, da Kopernikus slog glashimlen over os i stykker og viste, at jorden er rund og aldeles ikke verdens centrum. Det gjorde også ondt, da Darwin påviste, hvor nært beslægtet mennesket er med dyret. Der var vist nogle af os, der gyste, da lektor Whitta Jørgensen i vinter i sit foredrag om universet nævnte, at Mælkevejen — det stjernesystem, jorden befinder sig i — består af rundt regnet 100 milliarder stjerner. Og af den slags stjernesystemer kendes der mange millioner. Formindsker vi således, at afstanden fra jor-

den til solen bliver to millimeter, vil Mælkevejen fylde lige så meget som jorden!

Og lige så ufattelige talstørrelser møder vi, hvis vi følger biologerne ind i deres verden af mikroskopiske organismer.

Man svimler, og det gør lidt ondt, fordi det rækker ved menneskets ældgamle forestillinger om at være det centrale i tilværelsen, livets mål og mening.

Der er også noget andet, der gør os usikre. Vi har det ligesom den primitive, der er angst for at forlade bopladsen og dens omgivelser, så langt han er fortrolig med dem. Han er angst for det ubekendte, fordi han tror, at det er besat af farlige magter. Mange mennesker føler sig utrygge ved teknikken, fordi de ikke kan gennemskue den forskning, den hviler på.

Det hænger naturligvis sammen med, at teknikkens udvikling er kommet så voldsomt over os, at vi ikke rigtig har fået tid til at omstille os til de nye levevilkår.

★ ★ ★

Men mest skyldes sjælens usikkerhed en meget velbegrunderet frygt for, at det hele skal ende med en katastrofe, fordi vi mennesker, som har fået magt over ufattelige kræfter, ikke er stærke nok til at bære det ansvar, der følger med. Engang frygtede man, at Gud skulle lade en syndflod drukne menneskene eller lade ild og svovl regne ned som over Sodoma og Gomorra. I dag frygter vi, at mennesker skal slippe helvede løs over den verden, vi elsker.

Jo, vi kender godt noget til den sjælens usikkerhed, den gamle kineser talte om. Der er mange bange mennesker i

teknikkens paradys, mange flere, end vi bryder os om at indrømme.

Skulle man da forsøge at slå bremserne i for teknikkens udvikling? Skulle man søge at dæmme op for den og genskabe en tid, da folk levede mere enkelt og enfoldigt og måske havde mere fred i sindet?

Det er umuligt og ville heller ikke være ønskeligt.

★ ★ ★

Mange overfører også det populære udviklingssyn til verdensudviklingen. Ganske vist, siger de, kan der komme beklagelige tilbageskridt som med de to verdenskrige. Men stort set går det fremad og opad. Digterisk blev denne udviklingsoptimisme lige efter 2. verdenskrig udtrykt således af Piet Hein (Kumbel):

III ns a: Forreste række: *Jette Friis, Susanne Ørum-Hansen, Køge. Grete Lander Sørensen, Køge. Ina Margit Jensen, Tølløse. Lis Daaebjerg, Køge. Lisbeth Camilla Veirø, Glostrup.* 2. række: *Ulla Jensen, Karise. Anne Lise Abery Jacobsen, Anne Lise Andersen, Karise. Bodil Bachmann Axelsen, Tølløse.* 3. række: *Steffen Arndal, Hedehusene. Henning Vincent Boeskov, Skibby. Bjarne Jensen, Køge.*

III ns b: Forreste række; Kirsten Odgaard, Ringsted. Hanne Livbjerg, Taastrup. Aase Margrethe Høybye Jensen, Taastrup. Kirsten Marianne Vecht, Glostrup. Lilli Nørholm Hansen. Birthe Østergaard. Inge Dahlmand Bramsen, Jystrup. 2. række: Aase Ruth Nielsen, Farendløse. Lis Reisby, Tjæreby. Bente Lisbeth Petersen, Ortved. Kirsten Gunver Jensen. 3. række: Lene Tolderlund-Hansen. Frede Peter Jensen, Ll. Skensved: Kirsten Ørum Møller, Ringsted. Knud Kjeldgaard Olesen, Glostrup. Bodil Ejrnæs, Himmelev.

En asteroide, det hedder de små,
skri'r pludselig op: „Nu skal jorden forgå!”
Da ta'r fader Jupiter sindigt til orde
og lufter lidt visdom om aldre og jorde.

„Se, jordkloden,” sagde den og vendte
en torn,
„er en af de yngste af solstjernens børn,
og klodebørn, menneskebørn, hvalpe og
gæslinger
har hver sin slags kighoste, voksværk og
mæslinger.

Men sådan en sygdom, som alle skal ha',
den kommer selv jorden igennem en dag!
Om blot en to—tre tusind år skal I se, den
er slet ikke mere så skør i planeten.”

Det er muligt, Piet Hein får ret. Det oplever hverken han eller vi. Men mange mener, at man ikke, som det i virkeligheden er gjort i digtet, kan overføre den populære udviklingslinje fra biologien til menneskehedens historie.

★ ★ ★

Vi har alle ærligt og redeligt søgt at gøre jer til levende mennesker. Jeres fremtid bliver ikke bare på hver sin plads at tjene samfundet teknisk og praktisk. Først og fremmest skal I være med til at skabe en menneskehed, som er værdig til at modtage teknikkens vel-signelser.

Det er mere et moralsk end et teknisk spørgsmål. Men moral er heller ikke noget på forhånd afsluttet og givet. Hvordan vi skal

løse fremtidens adfærdsproblemer, kan jeg ikke sige jer. Det bliver jeres ansvar at finde ud af det — måske sammen med os, måske sammen med andre. Læge, ingeniør, pædagog, jurist, teolog — alle skal vi bære sten til fremtidens hus, om det skal blive værd at leve i.

Rent praktisk vil jeg gerne give jer et par råd:

Interessér jer både i studietiden og bagefter ikke bare for faget, men for menneskehedens store fælles problemer. Deltag i diskussioner og samtaler med folk af anden uddannelse og med andet livssyn. Læs, hvad de store tænkere har sagt og siger — og tag stilling til det. Vær med, hvor det virkelige åndens liv leves, og lad os ikke om 15 år finde jer i et lille hus på Enighedsvvej, delende jeres opmærksomhed ligeligt mellem fodboldbanens og biografens tilskuerpladser, fjernsyn og flødeboller.

Over for livets største spørgsmål har vi alle ansvar.

Og I har i kraft af en lang skoleuddannelse, som de fleste af jer agter at supplere med yderligere studier, et ganske særligt ansvar.

Husk det, når I er ude i livet, og vær værdige udsendinge for jeres gamle skole.

Roskilde Katedralskole er i høj grad med i produktionen af teknikere. Hvor mange der gemmer sig i realisternes rækker, er det svært at se. Blandt studenterne har vi 39 matematikere. Næste år gør vi omkring 60 færdige, det følgende år 75. Og der optages ca. 80 matematikere i 1. g efter ferien. En produktionsstigning helt i den moderne tekniske stil.

Vi slider og slæber for at få gode teknikere ud af dette store materiale. Endnu har vi fagfolk til at bestride alle matematik-, fysik- og kemitimer. Det har været højst interessant for mig som humanist straks her i Roskilde at blive stillet over for den opgave at få udvidet den tekniske afdeling. Noget er der sket, men der må en langt mere rationel løsning til. Alt dette viser, at vi ingenlunde stritter imod teknikeruddannelsen. Vi vil gerne gøre jer til duelige teknikere, fine, nyttige hjul i den moderne samfundsmaskine.

Men vi vil altså også gerne gøre jer til mennesker, der ikke har maskinhjerner.

REALEKSAMEN

Sven Egholm Blomgård, Gadstrup. Anne Lise Dahlmand Bramsen, Jystrup. Erik Hvidberg Hansen, Svend Knudsen, Viby. Flemming Laurberg Jensen, Kr. Hyllinge. Hans Henrik Hartington Jensen, Havdrup. Esther Camilla Larsen, Gøderup. Sally Olsen, Viby. Ane Annelise Petersen, Osted. Flemming Poulsen, Kr. Hyllinge. Karen Groot Rasmussen, Magens Keller Rasmussen, Havdrup. Jette Birgitte Roy, Ole Sigwardt. Else Margit Sørensen, Havdrup. Erik Waage, Kr. Saaby. Svend Erik Albrethsen, Gundsølle. Kurt Bang, Svogerslev. Harry Jack Bornemann Christensen, Gadstrup. Marc-Bruno Stellan Fjelstrup, Hedehusene. Peter Heinrich Wilhelm Heldorf, Havdrup. Annelise Teilmann Häbr. Inger Marie Jensen, L. Skensved. Kirsten Marie Jensen, L. Skensved. Poul Christian Breusch Larsen. Finn Cbresten Lundsgaard. Else Lizzi Ellegaard Magnussen. Jørgen Munkebo. Birgit Margrethe Møller, Hedehusene. Hans Peter Nielsen. Jørgen Finn Nielsen, Havdrup. Hanne Pedersen, Havdrup. Anna Søndergaard Petersen, Havdrup. Ruff Anna Povlsen, Havdrup. Henning Dan Rasmussen, Kr. Saaby. Steen Erik Rasmussen.

Hilsen til REALISTERNE

Gennem de år, jeg har siddet i Roskildenser-Samfundets bestyrelse, har jeg flere gange ærgret mig over at høre fra gamle elever, at man i foreningen snobbede for studenterne og overså realisterne. En af indvendingerne var, at man kun bringer billeder af studenterne i årsskriftet og aldrig af realisterne, men det er af den gode grund, at sådanne billeder ikke eksisterer. Hvis realisterne vil lade sig fotografere den sidste skoledag, skal bladet med største glæde bringe det.

Realisterne har år for år den tro, at de ikke er så meget værd som studenterne, og det er de for den sags skyld heller ikke. De har ikke de to års ekstra erfaring, som gymnasietidens forlængede skolegang giver. To år betyder meget i de unges modning netop i de år. Men fordi de ikke er slet så udviklede som deres lidt ældre kammerater, behøver de ikke at

Rektorinden, som selv er realist, fotografere- ret i rektorboligens have før festen på „Prin- sen“. Det er det første billede af realisterne, som nogensinde er kommet redaktionen i hænde, og det viser endda kun de fem (af et hold på 36), der efterkom rektorparrets ven- lige invitation.

være dårligere mennesker. Hvad de in- deholder skal netop vise sig for dem i de føl- gende år, akkurat som det har vist sig for hver enkelt i gymnasiet.

Hvis realisterne føler sig tilsidesat, viser det jo netop, at de mangler denne modning som mennesker. Deres kritik må skyldes min- dreværdskomplekser, og dem skal man aldrig luften. Det moderne samfund har ikke brug for akademikere alene. Der er mange erhverv, hvor der ikke er brug for en studentereksamen, og det er da en kendsgerning, at de dygtige for- retningmænd uden en studentereksamen ofte har det betydeligt bedre økonomisk end en lærd akademiker.

Det er ikke noget nyt, at der ikke er så meget sammenhold blandt et realisthold som blandt et studentehold. Det skyldes måske, at de går ud i så mange forskellige erhverv eller også, at de forlader skolen i en yngre alder. I hvert fald har det stadig vist sig at være uhyre svært at finde frem til realist-ju- bilarerne, når redaktør Engelstoft hvert år be- gynder på sit store efterforskningsarbejde til foreningens jubilarliste.

Lad mig imidlertid slå fast, at Roskildenser-Samfundet er en forening for alle gamle elever, det være sig studenter, realister eller andre, der af en eller anden grund har for- ladt skolen. Roskildenser-Samfundet er et sted, hvor man kan mødes og træffe gamle kammerater og have en fornøjelig stund med minder om den for alle betydningsfulde skole- tid — hvis man selv gør en indsats for at sætte de gamle kammerater stævne.

Altså — realister — gamle såvel som nye — meld jer ind i Roskildenser-Samfundet. Vi er alle kammerater uden persons anseelse og bliver honoreret efter vores menneskelige værdi og ikke efter vores eksamen.

Underskriften på denne lille hilsen burde være bevis nok for, at realister også regnes for noget indenfor foreningen.

Karen Andersen-Rosendal,
realist 1925,
redaktør af Roars Kilde.

Roskildenser-Samfundets regnskab

1. august 1958—31. juli 1959

A. Kasseregnskab

Grundfonden:

Sparekassebeholdning pr. 1. august 1958	kr.	1.000,00
Renter af sparekassebeholdning	”	48,17
	kr.	1.048,17
Overført til fonden vedr. skolens historie	”	48,17
Sparekassebeholdning pr. 31. juli 1959	kr.	<u>1.000,00</u>

Waldemar Oxholms legat:

Sparekassebeholdning pr. 1. august 1958	kr.	141,37
Renter af sparekassebeholdning	”	5,33
Renter af obligationer	”	105,00
	kr.	251,70
Uddelt	kr.	100,00
Gebyr	”	6,50
Sparekassebeholdning pr. 31. juli 1959	”	<u>145,20</u>

Overlæge Sjøbergs boglegat:

Sparekassebeholdning pr. 1. august 1958	kr.	12,49
Renter af sparekassebeholdning	”	4,27
Renter af obligationer	”	200,00
Sparekassebeholdning pr. 31. juli 1959	”	<u>216,76</u>

Fonden vedr. skolens historie:

Sparekassebeholdning pr. 1. august 1958	kr.	8.309,09
Overført fra Grundfonden	„	48,17
Renter af sparekassebeholdning	„	235,80
Renter af obligationer	„	200,00
Bidrag fra kontingentbetalere	„	820,00
Sparekassebeholdning pr. 31. juli 1959	kr.	<u>9.613,06</u>

Studie- og uddannelsesfonden:

Sparekassebeholdning pr. 1. august 1958	kr.	14.053,07
Gaver	kr.	449,00
Renter af obligationer	„	695,00
Renter af sparekassebeholdning	„	356,61
Renter af udlånte midler	„	856,21
Afdrag af lån	„	7.675,00
		<u>10.031,82</u>
	kr.	24.084,89
Nye lån	„	6.000,00
Administrationsomkostninger	„	265,64
		<u>6.265,64</u>
Sparekassebeholdning pr. 31. juli 1959	kr.	<u>17.819,25</u>

Driftsfonden:

Sparekasse-, bank-, giro- og kassebeholdning pr. 1. august 1958	kr.	491,38
<i>Indtægter i regnskabsåret:</i>		
Medlemskontingenter	kr.	9.479,00
Restancer	„	40,00
Salg af gamle årgange Roars Kilde	„	147,60
Renter af postgiro	„	7,58
Renter af sparekassebeholdning	„	6,42
Renter af bankbeholdning	„	10,19
		<u>9.690,79</u>
	kr.	10.182,17
<i>Udgifter i regnskabsåret:</i>		
Stiftelsesfesten 1/11 1958	kr.	1.823,30
Dimittendfest 20/60 1959	„	602,00
Roars Kilde nr. 40	„	3.170,82
Gymnastikpræmier til skolens elever	„	288,69
Legater til skolens elever	„	400,00
Administrationsomkostninger	„	2.329,09
Gaver	„	166,30
		<u>8.780,20</u>
Sparekasse-, bank-, giro- og kassebeholdning pr. 31. juli 1959	kr.	<u>1.401,97</u>

B. Formueregnskab

<i>Grundfonden:</i>			
Sparekassebeholdning D no. 407	kr.	1.000,00	
<i>Waldemar Oxholms legat:</i>			
Sparekassebeholdning C no. 66980	kr.	145,20	
Kr. 3.000,00 3½ % Ny jydsk Købstads Kreditf. 9. s.	„	2.287,50	2.432,70
<i>Overlæge Sjøbergs boglegat:</i>			
Sparekassebeholdning D no 25874	kr.	216,76	
Kr. 5.000,00 4 % Øst. Kreditforening 16/1	„	3.975,00	4.191,76
<i>Fonden vedr. udgivelsen af skolens historie:</i>			
Sparekassebeholdning C no. 84747	kr.	9.613,06	
Kr. 5000,00 4 % Danske Statsobligationer S. 1987	„	4.225,00	13.838,06
<i>Studie- og uddannelsesfonden:</i>			
Kassebeholdning B 970 og C 80105	kr.	17.819,25	
1.000 kr. 4½ % Østifternes Kreditf. 13. serie	„	895,00	
7.000 kr. 4 % Østifternes Kreditf. 16/1	„	5.565,00	
1.000 kr. 4 % Østifternes Kreditf. 13. serie	„	880,00	
5.000 kr. 4 % Ny jydsk Købstad Crf. 9. serie	„	4.087,50	
2.000 kr. 4 % Statslån S 1987	„	1.690,00	
1.000 kr. 5 % Østifternes Kreditf. 15/2	„	867,50	
Udestående lån	„	44.346,96	73.151,21
<i>Driftsfonden:</i>			
Postgiro no. 7150	kr.	25,51	
Roskilde Sparekasse C no. 72907 III	„	316,27	
Roskilde Landbobank D no. 6853	„	904,42	
Kassebeholdning	„	155,77	1.401,97
			kr. 96.015,70

Samtlige værdipapirer er optaget til den ultimo juli 1959 noterede køberkurs.

København, den 6. oktober 1959.

HOLGER RØRDAM	HANS RØNØ	AAGE W. PETERSEN
HOLGER NIELSEN	LISE NØRGAARD	KAREN ANDERSEN-ROSENDAL
KIRSTEN FREIL	MOGENS RØEST-HANSEN	SV. JOHANNSEN
B. SVARRE NIELSEN	BIRTHE JUUL	

Undertegnede har gennemgået grundfondens regnskab, overlæge Sjøbergs boglegatregnskab, regnskab for fonden til fremstilling af et værk om skolens historie, Wald. Oxholms legatregnskab samt driftsfondens regnskab for året 1958/59 med tilhørende bilag og ikke fundet anledning til nogen bemærkning.

Størrelsen af kontingentrestancer er ikke konstateret.

De anførte obligationer, indlånsmidler og kassebeholdning er til stede.

Fra Roskilde Sparekasse forelå attesteret regnskab og formueopgørelse for studie- og uddannelsesfonden.

Roskilde, den 5. oktober 1959.

POUL MORTENSEN

ESBEN JOHANNSEN

» KILDEKALK «

Ægteskaber i årets løb:

Merete Frellsen, realist 1951, og *Wilhelm Bruhn de Neergaard*, student 1954. *Anna Lise Andersen*, student 1955, og *Rasmus Jacobsen*, student 1953. *Annemarie Nielsen*, student 55, og *Helge Roslind*, student 54.

Roskilde Bibliotek efterlyser Roars Kilde nr. 20 (1938) samt skolens indbydelsesskrift for 1848, 1854 og 1866. Skulle det usandsynlige være tilfældet, at en eller anden ligger inde med disse arkivalier, bedes de venligst tilsendt redaktionen, Vesterbrogade 71, København V.

Af 70 års jubilarene lever endnu to, nemlig af studenterne ingeniør, cand. jolyt. *Johannes Hansen*, Bakkerne, Holte, og af 4. klasses hovedeksamen intendant, kammerjunker *G. C. Anthon*, Strandvejen 14, Kbh. Ø.

Den 24. marts holdt skolen sin årlige gymnastikkonkurrence for elever i gymnasiet og realklassen om Roskildenser-Samfundets præmier. Formanden, Hans Rønø, uddelte en I, II og III præmie i form af malmbægre med inskription til henholdsvis Jens Stokholm, 2 g, Poul Erik Johansen, 2 g, og Henning Bolskov, 3 g. Pigerne havde to opvisninger, som Karen Andersen-Rosendal overværede. Præmierne var her sølvbægre, der tilfaldt Lis Reisby, 3 g, Elsebeth Petersen, 3 g, Birgitte Källström, 3 g, Annette Kemp, 3 g, Birgit Møller, 1, og Annelise Petersen, 1.

Ansøgninger om lån af Roskildenser-Samfundets studie- og uddannelsesfond stiles til bestyrelsen og sendes til et af legatudvalgets medlemmer: landsretssagfører *Børge Svarre Nielsen*, Dr. Margrethesvej 45, Roskilde, og lektor *Johannsen*, Allehelgensgade 13, Roskilde.

Overlæge Sjöbergs boglegat på 200 kr. er tildelt Poul Fårup Petersen.

Husk at melde flytning til fru Werner, Helligkotsvej 15 b, Roskilde.

Med rektors tilladelse bringes et udsnit af skolens årsskrift.

Fælles kulturtimer.

Som et bidrag til elevernes aktuelle orientering og for at understrege, at trods linjedeling og fagspecialisering er der noget, vi er fælles om, er der som et forsøg indført nogle kulturtimer, fælles for gymnasiet og realklassen; på grund af pladsmangel i salen har vi dog skiftevis måttet udelukke et par klasser, fortrinsvis af de yngste årgange.

I efteråret holdtes følgende tre foredrag:

Lektor, fru *Agnes Smedegaard*: Unge vrede mænd i England og Amerika.

Lektor *Svend Johannsen*: Ung vrede i Danmark.

Adjunkt *H. Greve*: Hvad er der tilbage af Darwinismen i dag — 100 år efter, at teorien blev fremsat?

I forårshalvåret fulgte yderligere tre foredrag:

Lektor *Whitta Jørgensen*: Universets dimensioner.

Lektor *Arne Rosenhoff*: Tysk kulturdebat i dag — øst og vest for jerntæppet.

Adjunkt *Damstedt-Christensen*: Nogle hovedtanker i professor Holger Møllgaards bog „In tyrannos“.

Da det er vort indtryk, at disse foredrag har vakt elevernes interesse, er det tanken at fortsætte, idet planlægningen overdrages et udvalg af præfeker og lærere.

Den 22. januar havde skolen besøg af lektor, fru *Lisbeth Broch*, Bærum ved Oslo. Hun gav først 2. mellemklasserne et lysbilledforedrag om *Osebergfundet* og fortalte derefter gymnasieeleverne om *Arnulf Øverland*. Begge foredragene blev påhørt med stor interesse.

14. marts gennemgik pianisten *Peter Weiss* for II g'erne i to timer kompositioner af Carl Nielsen, og 13. april gav pianisten *Finn Løvning* for I g'erne en koncert med Brahms, Ravel og egne kompositioner.

Fester, underholdninger, højtideligheder m. v.

Den 5. maj markeredes ved en lille højtidelighed foran mindepladsen i skolegården. Rektor talte kort, idet han bl. a. fortalte om

nogle af dem, hvis navne står på pladen, og man sang: Altid frejdig, når du går.

Og så har der været arrangeret en række fester. Det begyndte 27.—29. sept. med et besøg fra vor venskabskole, gymnasiet i Eslöv, Skåne. Det mødte ca. 30 svenske elever og en del lærere med rektor *B. Wikström* og frue i spidsen. De blev alle indkvarteret i danske hjem, hvor de tilbragte lørdag eftermiddag og aften. Søndag foretog vi med busser en udflugt, der formede sig som en baglæns fart gennem dansk kultur: Willumsen-museet i Frederikssund, Jægerspris slot, Selsø kirke, Skibby kirke samt Hans-Ole Hansens oldtidshytter ved Allerslev. Om aftenen holdtes en vellykket fest på skolen, og den sidste formiddag besøgte de svenske gæster før afrejsen Roskilde Domkirke. Ved gennemførelsen af hele arrangementet fik skolen værdifuld hjælp af gymnasieforeningen Hroar.

Den 6. oktober konkurrerede vi med — og tabte til — Vejle gymnasium i Statsradiofonisens udsendelse „*Kvikke ho'der*“.

Juleafslutningen fandt sted i Domkirken den 20. december, og vi havde den glæde, at et stort antal forældre deltog. Pastor *Klarholt* talte, og mellemskole- og gymnasiekorene sang under ledelse af cand. mag. *Hauser* og lektor *Håbr*.

Årets *skolekomedie* var „*Spøgelsestoget*“, en gyser-farce af Arnold Ridley, spillet af elever fra II g. under instruktion af adjunkt *Kildemoes* og lektor *Johannsen*. Komediens opførtes fire aftener i slutningen af februar og begyndelsen af marts for fulde huse.

Den 13. marts holdtes på hotel „Prinsen“ det traditionelle *skolebal*. Adjunkt *Damstedt-Christensen* havde med assistance af elever og kolleger tilrettelagt en broget underholdning bestående af sange, sketches og præmiekonkurrence.

Sammen med Frederiksborg Statsskole og Birkerød Statsskole deltog vi i en *koncert* i Birkerød den 21. april, og den 29. april havde vi selv koncert på hotel „Roar“. Begge steder dirigerede sanglærerne *Håbr* og *Hauser*.

Musik og Ungdom har haft 37 medlemmer, som har haft lejlighed til at overvære en række koncerter i København.

For første gang i en årrække har vi knyttet forbindelse med „*Dansk Skolercene*“. 335 af

vore elever indmeldte sig og havde lejlighed til at se en række forestillinger i København. De transporteredes med busser direkte fra skolen til teatret. Arrangementet er forestået af lektor *Johannsen* og adjunkt *Kildemoes*.

Rejser, lejrskoler og ekskursioner.

I sommerferien var lektor *Whitta Jørgensen* med et hold elever fra III g. på tur i de østlige bjerge.

En del af klasserne har i årets løb været på endages-ture med klasselæreren, i reglen i København, hvor besøget er sluttet med en teatertur.

I forsommeren gennemførtes med ca. 100 elever i I g. to *lejrskoler*.

26. maj—2. juni var II g. mn. b og ns. b på Bornholm med lektor, fru *Andersen*, lektor *Nordbo* og adjunkterne *Kildemoes* og *Greve*. Holdet var indkvarteret i pension „*Bølsbavn ved Svaneke*“.

På „*Grænsebjæmmer*“ i Kollund var II g. ns. a, mn. a og mn. c stationeret i dagene 27. maj—2. juni med lektorerne fru *Smedegaard*, *Skov* og *Byberg* samt cand. mag. *Hvidberg-Knudsen*.

I begge tilfælde var hovedvægten lagt på et egentligt lejrskolearbejde med opgaver i naturen og blandt mennesker på egnen; desuden blev der foretaget ekskursioner.

9.—15. september var 3. ml. a på „*Roars Gård*“ i Vig med fru *Nordbo* og adjunkt *Damstedt-Christensen*. De fulgtes 16.—22. september af 3. ml. b med lektor, frk. *Jensen* og adjunkt *Mosby Jørgensen*.

24. september var de fire III g.'er på *ekskursion* i Skåne med lektorerne *Christiansen*, *Byberg* og *Nordbo*. Pr. bus besøgte Dalby kirke, Ystad og Glimmingehus.

Overlæge *Begtrup* har igen i år venligst modtaget vore III g.'er og vist dem Amtssygehusets laboratorieafdeling.

Amerikanske gæster

I perioden 1. september—begyndelsen af januar havde skolen som elever i II g. ns. b to unge amerikanske piger, *Jean Arnett* og *Loreli Morse*. De var indkvarteret i to danske hjem og fulgte den væsentlige del af undervisningen, idet de efterhånden lærte at forstå en del dansk og selv at udtrykke sig ganske

godt. Arrangementet var ordnet af „American Field Service“, gennem hvilken organisation en af vore elever, *Aage Fredenslund*, har fået mulighed for at tilbringe hele skoleåret 1958—59 i USA.

Samarbejdet med hjemmene.

Skolenævnet har tilrettelagt tre forældre-møder:

Den 14. januar på hotel „Roar“ et fælles-møde, hvori der deltog ca. 600. Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen* og rektor talte om gymnasiet under den nye skolelov. Bag-efter var der kaffebord, og forældrene havde lejlighed til at tale med lærerne.

Den 4. marts holdtes på skolen et møde for forældre til elever i 1. mellem; der deltog 87 forældre. Cand. mag. *M. Hauser* indledede med at give en sangtime med 1. ml. b, hvorefter der ved kaffeborde var frit samvær med lærerne.

Den 18. marts deltog 154 forældre i et tilsvarende møde for 1 g. Her indledede lektor *Carl Håbr* med at give en sang- og musiktime med 1. g. ns. b.

Erbvervsvejledning.

I forbindelse med skolenævnet har der lige-som sidste år været afholdt to erhvervsvejledningsaftener for elever i II—III g. samt realklassen. Henved 30 repræsentanter for forskellige erhverv var mødt og gav eleverne oplysning både om uddannelses- og erhvervsforhold. Følgende erhverv var repræsenteret: Cand. jur., cand. polit., HA, HD, cand. merc., korrespondent, økonoma, officer, cand. polyt., akademiingeniør, fysikingeniør, tandlæge, arkitekt, apoteker, folkeskolelærer, cand. mag., laborant, lægesekretær, sygeplejerske, læge. Der deltog 75—100 elever pr. aften.

I realklasserne og 4. mellemklasserne er der givet vejledning dels af Roskildes erhvervs-vejleder, hr. *Th. Lauridsen*, dels af klasselærerne.

Gaver m. v.

Skolen har i årets løb mødt velvilje fra mange sider. Følgende har stillet film til rådighed gratis: BP-olie, den amerikanske, den canadiske, den kinesiske ambassade, SAS. Til naturhistorieundervisningen har vi fået værdifuldt

materiale fra Roskilde Andels Svineslagteri ved overdyrlæge *K. M. Kristensen* og dyrlæge *Kjeld Hansen*.

Fra forlag og andre har skolen modtaget en række smukke præmiebøger, og fru *Inger Thorborg* har givet biblioteket tre bøger om Knud Rasmussen i anledning af 25-året for hans død.

Professorerne *Morten Lange* og *O. Maaløe* har på forskellig måde hjulpet naturhistorie-lærerne i forbindelse med mikrobiologiske øvelser, bl. a. ved fremskaffelse af materiale.

Gymnasieforeningen Hroar.

Efteråret 1958.

Til alle møder og fester i efterårssæsonen var der særdeles fin tilslutning. Gennemsnitlig var der ved foredragene mødt ca. 90 medlemmer og ved festerne ca. 200.

Der blev holdt følgende foredrag: Professor *Noe-Nygaard*: „Nogle geologiske træk i vort verdensbillede“. - Magister *Kai Bom*: „Slang“. - Lektor *Whitta-Jørgensen*: „Der er mere mellem himmel og jord“. - Dr. phil. *Peter Naur*: „Radioastronomi“. - Radioreporter *Viggo Clausen*: „Jeg tilspørger dig“. - Professor *Brandt-Rehberg*: „Atomalderens biologiske farer“. - Desuden en filmaften med „Den gode jord“.

Sæsonen begyndte traditionen tro med kammeratskabsaften. Dernæst holdtes der — i samarbejde med skolen — en fest i anledning af besøget fra vor svenske venskabsskole; desuden arrangeredes der efterårssold og andespil med efterfølgende dans, og sæsonen sluttede med et julesold.

Foråret 1959.

Der blev holdt følgende foredrag: *Frantz Kjærum*: „Grønland og dets problemer“. — *Arthur Arnheim*: „Israel og de arabiske lande“. — *Emil Frederiksen*: „Storm Petersen og Albert Engström“. Et foredrag om „Danmarks forsvar i atom- og rakettiden“ af generalmajor *Kragh* måtte desværre udgå på grund af foredragsholderens sygdom. Endvidere arrangeredes en filmaften med Rudyard Kiplings „Havets Helte“ samt — som noget helt nyt — en diskussionsaften med forskellige lærere.

Endelig blev der afholdt tre fester: et karneval, et påskesold samt en kammeratskabsaften.

Tilslutningen har været god: til foredragene ca. 30 pct., til festerne ca. 75 pct.

INDHOLD

Povl Engelstoft har leveret sin 25. jubilarfortegnelse	1
Gymnasieskolen og dens opland	2
Sådan var der i halvfemserne i Roskilde	4
Lektor Whitta Jørgensens tale til dimittenderne	7
Kontingentet	9
Erindringer	10
Min skoletid i sjov og alvor	12
En 25-års realist-jubilars tale	14
Sang og klang	17
Døssing 50 år	20
Årets jubilarer	21
Til dimittenderne	25
Generalforsamlingen	26
Roskildenser-Samfundets vedtægter	27
Stiftelses- og jubilarfesten	28
Translokation og dimittendfest	29
Rektors translokationstale	31
Årets dimittender	32
Hilsen til realisterne	37
Roskildenser-Samfundets regnskab	38
„Kildekalk“	41

Udgivet af Roskildenser-Samfundet.
Redaktør: Karen Andersen-Rosendal.
Vesterbrogade 71, København V.
Christian Stigaards Bogtrykkeri, Roskilde.

